

รายงานวิจัย ฉบับสมบูรณ์ ประจำปี 2550

โครงการวิจัยที่ 3085 - 3668

บทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

Roles and Burden of practicer under the Royal Project

หัวหน้าโครงการวิจัย

อ.ดร.บุศรา โพธิสุข

BURSARA POTHISOOK (Ph.D)

คณะวิจัย

รัฐวิทย์ พะมูลิตา

RATTWIT PAMULILA

เอนก จอมมุก

ANEK JOMMOON

ได้รับทุนวิจัยสนับสนุนจากมูลนิธิโครงการหลวง

กรกฎาคม 2550

รายงานวิจัย ฉบับสมบูรณ์ ประจำปี 2550

โครงการวิจัยที่ 3085 - 3668

บทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

Roles and Burden of practicer under the Royal Project

หัวหน้าโครงการวิจัย

อ.ดร.บุศรา โพธิสุข

BURSARA POTHISOOK (Ph.D)

คณะวิจัย

รัฐวิทย์ พะมุลิตา

RATTWIT PAMULILA

เอนก จอมมูล

ANEK JOMMOON

ได้รับทุนวิจัยสนับสนุนจากมูลนิธิโครงการหลวง

กรกฎาคม 2550

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนการวิจัยจากฝ่ายวิจัย มูลนิธิโครงการหลวง
ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ตลอดจน ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สันศักดิ์ โรจนสุนทร
ดร.สุรียวัฒน์ เมฆกมล คุณกังสการ เทพหัสดิน ณ อยุธยา ประธานโครงการเสริมสร้าง
จิตสำนึก ศ.กิตติคุณ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา รศ.อุเทน ปัญโญ ที่ให้คำปรึกษาตลอด
มา ขอขอบพระคุณ คุณสุพจน์ เรือนวงศ์ คุณปวิวัฒน์ ปิมปะทำให้ทำให้งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จ
และขอขอบพระคุณ หัวหน้าศูนย์ เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง และผู้นำชุมชน ทั้ง 37
ศูนย์ฯ ตลอดจน ฝ่ายยานพาหนะ ฝ่ายบุคคล ที่ช่วยประสานงานต่างๆ ทำให้งานวิจัยเรื่องนี้
สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คณะวิจัย

มูลนิธิโครงการหลวง

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่องบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 2) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขบทบาทและภารกิจผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง เก็บข้อมูลจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 37 คน ผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จำนวน 74 และผู้นำชุมชน จำนวน 37 คน โดยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัย สรุปได้ว่า บทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงาน ด้านหัวหน้าศูนย์เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลและบทบาทภารกิจของผู้ปฏิบัติงานด้านภาพรวมผู้ปฏิบัติงานเสริมสร้างจิตสำนึกและผู้ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอยู่ในระดับปานกลาง และผู้นำชุมชน ได้ให้ความร่วมมือด้านการมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาสังคมและงานเสริมสร้างจิตสำนึกของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตลอดมา

ปัญหาบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานระดับหัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ได้แก่ ขาดผู้ปฏิบัติงานด้านพัฒนาสังคม และงานเสริมสร้างจิตสำนึกปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานระดับผู้ปฏิบัติงานเสริมสร้างจิตสำนึกขาดการประสานงานอย่างต่อเนื่องจากการประสานงานจากส่วนกลาง

ปัญหาผู้นำชุมชนต่อบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงไม่เข้าใจงานด้านเสริมสร้างจิตสำนึกมีกิจกรรมด้านใดบ้าง

แนวทางการแก้ไขและข้อเสนอแนะ บทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงาน ด้านหัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ควรให้ผู้ปฏิบัติงานด้านพัฒนาสังคม งานด้านจิตสำนึกปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง บทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานด้านผู้ปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ควรมีการประสานงานจากส่วนกลาง บทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานด้านผู้นำชุมชน ควรเพิ่มกิจกรรมด้านความรู้และด้านพัฒนาสังคมงานเสริมสร้างจิตสำนึกและการวางแผนพึ่งพาตนเอง

Abstract

Role and Burden of practicer under the Royal Project. The main objectives were : Studying role and Burden of Practicer under the Royal Project, problem and problem solving that concern with roles and burden of practicer. Sampling on 37 community leaders and 74 praticers, 37 community leaders of sub projects by personal interviews and questionnaires about the roles and the burden of practicers in Chiang Mai, Chiang Rai, Lumphun, Phayao, Mae Hong Sorn.

The results were summarized as follow : All of the leaders' roles were according to the objectives effectiveness but the practicers, role were in the median level to reinforce conscious of planning for self – reliance of hill tribes community under the Royal Project. And the area community leaders always participated on social development

All of the readers' recommended that there was still the main problem on disconnection of the practicers, works about social development. They claimed the organizers from the Royal Project Development Center to join in sub project. However the area community leaders were understanding about reinforce conscious of planning for self – reliance of hill tribes community.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทคัดย่อ	ค
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1
ขอบเขตของการวิจัย	1
ประโยชน์ที่จะได้รับ	3
ระยะเวลาที่ทำการวิจัย	3
นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	6
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทภารกิจ	8
แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวง	11
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	20
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	20
การทดสอบแบบสอบถาม	22
การรวบรวมข้อมูล	23
การวิเคราะห์ข้อมูล	24

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทและภารกิจของหัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง	25
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน	
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง	31
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับ	
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง	44
ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข ข้อเสนอแนะ	
บทบาทและภารกิจของหัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง	47
ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข ข้อเสนอแนะ	
บทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง	48
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข ข้อเสนอแนะ	
ของผู้นำชุมชน ที่มีต่อบทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน	
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง	49
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	50
บทบาทและภารกิจผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง	51
ปัญหาสาเหตุ และแนวทางการแก้ไขบทบาทและภารกิจผู้ปฏิบัติงาน	56
อภิปรายผล	57
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	60
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	61
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก	64
ประวัติผู้เขียน	94

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของเพศผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาการโครงการหลวง	31
ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของอายุผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาการโครงการหลวง	32
ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติงาน ศูนย์พัฒนาการโครงการหลวง	32
ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละระยะเวลาการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานศูนย์ฯ	33
ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานภาพรวมของบทบาทและภารกิจ ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง	34
ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยของระดับบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์ฯ ด้านงานพัฒนาสังคม	35
ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยของระดับบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์ฯ ด้านการเสริมสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกับชุมชน	41

โครงการหลวง

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 การรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชน	67
ภาพที่ 2 การรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่	67
ภาพที่ 3 การรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่	67
ภาพที่ 4 การส่งเสริมด้านอาชีพการเกษตร	67
ภาพที่ 5 การส่งเสริมด้านอาชีพการเกษตร	67
ภาพที่ 6 ด้านการพัฒนาสังคม	67
ภาพที่ 7 ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากร	68
ภาพที่ 8 ด้านการเสริมสร้างจิตสำนึก	68
ภาพที่ 9 ด้านส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม	68
ภาพที่ 10 การส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตร	68
ภาพที่ 11 แผนที่แสดงที่ตั้งศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 37 แห่ง	69

โครงการหลวง

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำเนินงานเสริมสร้างจิตสำนึกที่ทำอยู่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ไม่ได้ระบุชัดว่าทำในรูปแบบใด จึงมีงานวิจัยทางสังคมเกิดขึ้นในรูปแบบของการดำเนินโครงการสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเอง (IPTED) และได้เสร็จสิ้นในปี พ.ศ. 2550 โดยศูนย์พัฒนาโครงการหลวงเป็นผู้รับผิดชอบจึงสมควรต้องศึกษาวิจัยเพื่อได้รับโครงการการพัฒนาทักษะพึ่งตนเอง (IPTED) ไปดำเนินการต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เพราะ โครงการหลวงมีงานด้านส่งเสริมจิตสำนึกอยู่แล้วจึงจะต้องศึกษาจะได้ทราบถึงเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและเวลาทำงานพร้อมทั้งความตั้งใจที่จะรับงาน การพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเอง(IPTED) ไปดำเนินการได้มากน้อยในระดับใดบ้าง ซึ่งเป็นข้อมูลโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุ เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ในการนำกระบวนการพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเอง (IPTED) ไปใช้ในการพัฒนาทักษะการวางแผนของชุมชนชาวไทยภูเขาในศูนย์อื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาท และภารกิจผู้ปฏิบัติงาน ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง
2. เพื่อศึกษาปัญหาสาเหตุ และแนวทางการแก้ไขบทบาทภารกิจผู้ปฏิบัติงานที่ทำให้การพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเองไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูล แก้ไข ปรับเข้าสู่ระบบให้เหมาะสม

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้กระทำในพื้นที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ทั้งหมด 37 ศูนย์ ได้แก่

- (1) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแก่งน้อย ต.เมืองนะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่
- (2) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ ต.บ้านแปะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่
- (3) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง ต.แม่วีน อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่

- (4) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก ต.ห้วยแก้ว กิ่ง อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่
- (5) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเรา ต.สะเมิงใต้ อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่
- (6) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง ต.บ้านปาง อ.หางดง จ.เชียงใหม่
- (7) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง ต.แม่วีน อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่
- (8) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปิงคำ ต.ผาช้างน้อย อ.ปง จ.พะเยา
- (9) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางคะ ต.สะเมิงใต้ อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่
- (10) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอึ้ง ต.แม่ศึก อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่
- (11) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่
- (12) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม ต.นาทราย อ.ลี้ จ.ลำพูน
- (13) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ ต.เมืองก้าย อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่
- (14) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่โถ ต.บ่อสถี อ.ฮอด จ.เชียงใหม่
- (15) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ ต.ทาเหนือ กิ่ง อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่
- (16) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ปุ่นหลวง ต.แม่ปุ่นหลวง อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย
- (17) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แพะ ต.สะเมิงเหนือ อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่
- (18) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลาน้อย ต.ห้วยห้อม อ.แม่ลาน้อย จ.แม่ฮ่องสอน
- (19) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก ต.แม่วีน อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่
- (20) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะเรียง ต.ป่าเป็ อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน
- (21) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่ ต.โป่งแยง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่
- (22) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่หลอด ต.สบเป็ง อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่
- (23) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ ต.แม่วีน อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่
- (24) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ ต.บ้านจันทร์ อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่
- (25) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงสะโจ๊ะ ต.ศรีดอนมูล อ.เชียงแสน จ.เชียงราย
- (26) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเจี๋ย ต.เมืองนะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่
- (27) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย ต.แม่แรม อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่
- (28) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม ต.ท่าตอน อ.แม่เอย จ.เชียงใหม่
- (29) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย
- (30) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน ต.แม่เจดีย์ใหม่ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย
- (31) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง ต.แม่เจดีย์ใหม่ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย
- (32) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก ต.ปิงโค้ง อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่
- (33) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยแล้ง ต.ท่าข้าม อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย

- (34) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยส้มป่อย ต.คอนแก้ว อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่
 (35) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยเสี้ยว ต.บ้านปาง อ.หางดง จ.เชียงใหม่
 (36) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอ่างขาง ต.แม่งอน อ.ฝาง จ.เชียงใหม่
 (37) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง อินทนนท์ ต.บ้านหลวง อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ได้ทราบบทบาทและภารกิจผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง
2. ได้ทราบปัญหา สาเหตุแนวทางการแก้ไข ภารกิจผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนเป็นข้อเสนอแนะ และเพื่อคัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานต่อไป

ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

ตั้งแต่ กุมภาพันธ์ – มิถุนายน 2550

นิยามศัพท์

บทบาท และภารกิจ หมายถึง หน้าที่ เป้าหมาย และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

ผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง หัวหน้าศูนย์ และเจ้าหน้าที่ ของมูลนิธิโครงการหลวงที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ทั้งหมด 37 แห่ง

ผู้นำชุมชน หมายถึง ผู้มีตำแหน่งในสังคมอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการของหมู่บ้าน เช่น สมาชิกอบต. ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน คณะกรรมการหมู่บ้าน หรือผู้นำทางศาสนา

ศูนย์ฯ หมายถึง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

กระบวนการอิพเทด (IPTED) หมายถึง กระบวนการพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเองของชุมชนชาวไทยภูเขา

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง หมายถึง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ทั้งหมด 37 แห่ง ประกอบด้วย

- (1) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแก่งน้อย ต.เมืองนะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่
- (2) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ ต.บ้านแปะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่

- (3) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง ต.แม่วีน อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่
- (4) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก ต.ห้วยแก้ว กิ่ง อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่
- (5) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเรา ต.สะเมิงใต้ อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่
- (6) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง ต.บ้านปาง อ.หางดง จ.เชียงใหม่
- (7) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง ต.แม่วีน อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่
- (8) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปิงคำ ต.ผาซำน้อย อ.ปง จ.พะเยา
- (9) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางตะ ต.สะเมิงใต้ อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่
- (10) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอู้ง ต.แม่ศึก อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่
- (11) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง ต.เทพเสด็จ อ.คอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่
- (12) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม ต.นาทราย อ.ลี้ จ.ลำพูน
- (13) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ ต.เมืองเก่า อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่
- (14) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่โต ต.บ่อสลี อ.ฮอด จ.เชียงใหม่
- (15) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ ต.ทาเหนือ กิ่ง อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่
- (16) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ปูนหลวง ต.แม่ปูนหลวง อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย
- (17) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แพะ ต.สะเมิงเหนือ อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่
- (18) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลาน้อย ต.ห้วยห้อม อ.แม่ลาน้อย จ.แม่ฮ่องสอน
- (19) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก ต.แม่วีน อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่
- (20) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะเรียง ต.ป่าแป๋ อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน
- (21) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่ ต.โป่งแยง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่
- (22) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่หลอด ต.สบเปิง อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่
- (23) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ ต.แม่วีน อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่
- (24) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ ต.บ้านจันทร์ อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่
- (25) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงสะโจ๊ะ ต.ศรีดอนมูล อ.เชียงแสน จ.เชียงราย
- (26) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเจียว ต.เม็องนะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่
- (27) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย ต.แม่แรม อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่
- (28) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม ต.ท่าตอน อ.แม่เอย จ.เชียงใหม่
- (29) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย
- (30) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน ต.แม่เจดีย์ใหม่ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย
- (31) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง ต.แม่เจดีย์ใหม่ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย
- (32) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก ต.ปิงโค้ง อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่

- (33) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยแล้ง ต.ท่าข้าม อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย
- (34) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยส้มป่อย ต.ดอนแก้ว อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่
- (35) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยเสี้ยว ต.บ้านปาง อ.หางดง จ.เชียงใหม่
- (36) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอ่างขาง ต.แม่งอน อ.ฝาง จ.เชียงใหม่
- (37) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง อินทนนท์ ต.บ้านหลวง อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ผู้วิจัยได้ค้นคว้า รวบรวมแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทภารกิจ
3. แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวง
4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อพูดถึงเศรษฐกิจพอเพียง หลายคนจะนึกถึงเกษตรทฤษฎีใหม่ จึงทำให้คิดว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของเกษตรกรเท่านั้น คนในอาชีพอื่นจึงไม่ค่อยให้ความสนใจ แต่แท้จริงแล้ว “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยทุกคน มานานกว่า 25 ปีแล้ว ได้อันเชิญมาเป็นกรอบในการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 โดยนิยามความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่า “เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์”

และได้อธิบายไว้ว่า “ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อผลกระทบใดๆอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆมาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะประชาชนในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่เหมาะสมกับประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐ ที่จะนำมาใช้เพื่อดำรงตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยดำเนินในทางสายกลาง หรือเรียกว่า ความพอเพียง ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ความพอประมาณ (Moderation) ไม่สุดโต่ง ต้องรู้จักประมาณตน จะใช้จ่ายใช้สอย หรือซื้อหาสิ่งของต้องเป็นไปอย่างไม่เบียดเบียนตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้เป็นการใช้จ่ายตามฐานะเศรษฐกิจ ความพอประมาณนี้ไม่ปฏิเสธในการใช้ของแพง หากคนๆ นั้น มีฐานะเศรษฐกิจที่จะใช้สอยของแพง โดยไม่ต้องกู้ยืมมาจ่าย

2. ความมีเหตุผล (Reasonableness) สามารถที่จะอธิบายได้ ในการกระทำทุกสิ่งในชีวิต แต่ต้องเป็นเหตุผลที่ไม่เข้าข้างตนเอง

3. ระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (Self-Immunity) ที่ต้องสร้างไว้ เพื่อป้องกันตัวจากผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งน่าจะ ได้แก่ การเก็บออม การใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ ไม่เสี่ยงกับการมีโรคร้าย

และเงื่อนไข 3 ประการคือ

(1) หลักวิชา การกระทำสิ่งใดต้องอาศัยหลักวิชาเสมอ ไม่ได้ทำตามอารมณ์ ไม่ได้ทำตามกระแส ไม่ได้ตัดสินใจตามผลประโยชน์ของใคร แต่ใช้หลักวิชาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกคน การทำอะไรจะต้องไตร่ตรอง พิจารณาให้รอบคอบเสียก่อน

(2) หลักคุณธรรม ทั้งคุณธรรมด้านจิตใจและคุณธรรมด้านการกระทำ ปลุกสำนึกให้มีในทุกคน โดยเฉพาะคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต

(3) หลักการดำเนินชีวิต ที่ต้องอาศัยความรู้ในสัมมาชีพแห่งตน ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน และมีความพากเพียรในการดำเนินชีวิต

การประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับอุตสาหกรรม

อภิชัย (2546) ถ้าจะให้เศรษฐกิจพอเพียงมีสถานภาพเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศได้จริงจะต้องมีรูปธรรมที่จะสามารถนำมาใช้ในภาคอุตสาหกรรมและบริการได้ด้วย ประกอบกับคณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพุทธเศรษฐศาสตร์และเศรษฐกิจพอเพียงมาก่อน และมีความเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงสามารถมีรูปธรรมได้อย่างชัดเจนถ้าต้องการนำมาประยุกต์ใช้กับอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมที่สามารถฝ่าฟันวิกฤตทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดีในระดับหนึ่ง เพราะน่าจะมีความเป็นไปได้สูงที่อุตสาหกรรมที่ผ่านวิกฤตเศรษฐกิจมา

ได้จะมีการดำเนินธุรกิจตามแนวทางของ “เศรษฐกิจพอเพียง” บ้างไม่มากนักน้อย ในขณะที่เดียวกันก็เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นหัวใจของเศรษฐกิจนอกภาคเกษตรของประเทศ เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร นอกจากนั้นยังเป็นแหล่งจ้างงานที่มีขนาดใหญ่ อีกทั้งยังมีความสามารถในการปรับตัวได้มากกว่าอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ที่มักมีส่วนในการใช้ทุนและเครื่องมือเครื่องจักรค่อนข้างสูง

ดังนั้น เพื่อที่จะทำความเข้าใจความหมายในการประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับอุตสาหกรรม จึงนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมกับตัวอย่างที่ได้ทรงประทานไว้ในที่ต่างๆ สามารถสรุปดังนี้

- (1) ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม นั่นคือเทคโนโลยีที่ไม่มีราคาแพง แต่ถูกหลักวิชาการ
- (2) มีขนาดการผลิตที่เหมาะสมสอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการ
- (3) ไม่โลกเกินไปและไม่เน้นกำไรระยะสั้นเป็นหลัก
- (4) ซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบการ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้บริโภค และไม่เอารัดเอาเปรียบแรงงาน หรือลูกค้า ตลอดจนไม่เอารัดเอาเปรียบผู้จำหน่ายวัตถุดิบ
- (5) เน้นการกระจายความเสี่ยง จากการมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย และ/หรือมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนผลผลิตได้ง่าย
- (6) เน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ก่อหนี้จนเกินขีดความสามารถในการบริหารจัดการ
- (7) เน้นการตอบสนองตลาดภายในท้องถิ่น ภูมิภาค ตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศตามลำดับ

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทภารกิจ

นักสังคมวิทยา และนักมานุษยวิทยาได้ให้ความหมายและสาระสำคัญของคำว่า บทบาท (Role) ไว้มากมายดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2539 : 453) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทำตามบท รำตามบท โดยปริยายหมายความว่า การทำหน้าที่กำหนดไว้เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทครู

สุชา และสุรางค์ (2520 : 26) อธิบายความหมายของบทบาทไว้ว่า “บทบาทมีความหมายใกล้เคียงกับสถานภาพมาก บทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพต่างๆ พึงกระทำนั้น คือ เมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้สถานภาพใครอย่างไรแล้วบุคคลในสถานภาพนั้นๆจะต้องประพฤติปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้”

อุทัย (2526 : 197) ได้กล่าวถึงบทบาทว่าเป็นหน้าที่ (Function) หรือพฤติกรรมอันพึงคาดหมาย (Expected Behavior) ของบุคคลแต่ละคนในกลุ่มหรือสังคมหนึ่งๆ หน้าที่หรือพฤติกรรมดังกล่าวโดยปกติเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคม หรือวัฒนธรรมของกลุ่มหรือสังคมกำหนดขึ้น ดังนั้นบทบาทจึงเป็นแบบแห่งพฤติกรรมในสถานภาพหนึ่งๆ ที่พึงมีต่อบุคคลอื่นๆ ในอีกสถานภาพหนึ่งในสังคมเดียวกัน

พิทยา (2529 : 57-59) กล่าวว่า บทบาทคือขอบเขตอำนาจหน้าที่และสิทธิในการกระทำตามบทบาทของแต่ละงานที่เรามีต่อผู้อื่น และบทบาทต่างๆ ของบุคคลทางสังคมนั้นมีขึ้นเพราะสังคมร่วมกันกำหนดบทบาทไว้ด้วยวิธีการต่างๆ ที่ไม่ใช่กฎหมายหรือข้อบังคับเป็นลายลักษณ์อักษรเสมอไป แต่ต้องอาศัยความต้องการและการยอมรับร่วมกัน ความหมายอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและความพอใจของผู้ร่วมใช้

ทัศนีย์ (2533 : 66) กล่าวว่า บทบาทคือพฤติกรรมที่คาดหวังว่าบุคคลที่อยู่ในสถานภาพนั้นควรจะประพฤติหรือปฏิบัติเช่น บทบาทของพ่อก็คือทำหน้าที่เลี้ยงดูลูกให้เป็นคนดี และรู้จักทำมาหากิน เป็นต้น

หทัยรัตน์ (2550 : 7) กล่าวว่า บทบาทที่คาดหวังเป็นลักษณะหนึ่งของบทบาทที่ผู้อื่นและตนเองคาดหวังว่าจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร และบทบาทที่เป็นจริงก็เป็นอีกลักษณะหนึ่งของบทบาทที่ตนเองแสดงพฤติกรรมออกมา ซึ่งอาจจะเป็นบทบาทที่ตนเองหรือผู้อื่นคาดหวังหรืออาจจะไม่ใช่บทบาทที่ผู้อื่นหรือตนเองคาดหวังก็ได้

สมาคมส่งเสริมการเกษตรแห่งประเทศไทย (2539 : 6) อ้างใน Levinson ซึ่งได้สรุปความหมายของบทบาทไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. บทบาทหมายถึง ความมุ่งหวัง ข้อห้าม ความรับผิดชอบและอื่นๆ ที่มีลักษณะในทำนองเดียวกัน ซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดให้บทบาทตามความหมายนี้ คำนึงถึงตัวบุคคลน้อยที่สุด แต่มุ่งไปถึงการบ่งชี้ถึงหน้าที่ที่ควรกระทำ
2. บทบาทหมายถึง ความเป็นไปของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งที่คิด และกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้นๆ
3. บทบาทหมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่กระทำ โดยให้สัมพันธ์กับโครงสร้างสังคมหรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือแนวทางอันบุคคลพึงกระทำเมื่อตนดำรงตำแหน่งอื่นๆ

Brinkerhoff และ White (1985 : 88) ได้ให้ความหมายว่า บทบาท คือสิทธิและหน้าที่ (Rights and Obligation) ของบุคคลที่จะต้องประพฤติปฏิบัติในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม อาทิ บทบาทนักเรียนจะประกอบไปด้วยสิทธิที่คาดหวังให้มีอิสระในการสอบถามในชั้นเรียน สิทธิที่จะ

ได้รับการประเมินผลโดยปราศจากการคำนึงความแตกต่างด้านอายุ เพศ เชื้อชาติ หรือศาสนา และสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมในข้อกล่าวหาเกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์ทางวิชาการ นอกจากนี้แล้วนักเรียนจะต้องมีหน้าที่ด้วย ได้แก่ หน้าที่ที่จะต้องเข้าชั้นเรียน หน้าที่จะต้องทำงานต่างๆที่ได้รับมอบหมายด้วยความซื่อสัตย์ หน้าที่ที่จะต้องเคารพสิทธิในการเรียนรู้ของผู้อื่น และหน้าที่ที่จะไม่ทำลายความสามัคคีของหมู่คณะในการทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เป็นต้น

Stark (1992 : 42) ได้ให้คำนิยามว่า บทบาท คือ องค์กรของบรรทัดฐานที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งหนึ่งๆ ในสังคม นั่นคือ เป็นบรรทัดฐาน ที่แสดงให้เห็นว่าสังคมคาดหวังให้บุคคลในตำแหน่งนั้นๆ กระทำหรือไม่กระทำอะไรได้บ้าง โดยที่บรรทัดฐาน คือ กฎของพฤติกรรม (Rule Governing Behavior) เป็นสิ่งที่กำหนดว่าพฤติกรรมอะไรที่สังคมต้องการยอมรับ หรือห้ามปรามมิให้ปฏิบัติเมื่ออยู่ในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง อาทิ ครูอาจารย์ก็ต้องสอนและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยความยุติธรรมและตรวจสอบได้ ไม่ใช่ความรู้สึส่วนตัวในการประเมินผู้เรียน เป็นต้น

Ballantine (1997 : 149 and 192) เสนอว่า บทบาท คือชุดของความรับผิดชอบหรือบทบาทของการปฏิบัติสำหรับบุคคลซึ่งผูกติดกับตำแหน่งในระบบสังคม เป็นสิ่งที่ถูกคาดหวังให้ต้องปฏิบัติตามบทบาทต่างๆในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ครูอาจารย์ นักเรียน และบุคลากรอื่นๆ

สรุปแล้ว คำว่า “บทบาท” หมายถึง สถานภาพ หน้าที่ของแต่ละบุคคลที่สังคมได้คาดหวังไว้ให้บุคคลนั้นรับผิดชอบในตำแหน่งต่างๆ ของบุคคล กลุ่ม สถาบัน หรือองค์กรทางสังคม รวมถึงการรับรู้ เข้าใจของแต่ละบุคคลว่าควรประพฤติ ปฏิบัติอย่างไร เมื่อดำรงตำแหน่งนั้นๆ โดยบทบาทที่แสดงอยู่จริงนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เป็นอยู่ในขณะนั้น แต่ก็มีแนวทางที่เป็นมาตรฐานให้กระทำอยู่ในขอบเขตที่สังคมยอมรับได้

บทบาทการเป็นผู้นำ

ภาพร (2549) นำแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทมาใช้ สามารถอธิบายบทบาทของผู้นำที่สำคัญ ดังนี้

1. บทบาทการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้นำจะต้องนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่กลุ่มองค์กร เพื่อเพิ่มพูนคุณภาพของกลุ่ม องค์กร ผู้นำควรรู้ว่าจะเปลี่ยนแปลงอะไร เปลี่ยนแปลงอย่างไร และควรจะเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ใดและทิศทางใด
2. บทบาทในการสร้างวิสัยทัศน์ ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างวิสัยทัศน์ให้กลุ่ม โดยให้สมาชิกมีส่วนร่วมและต้องถ่ายทอดวิสัยทัศน์นี้ให้กับกลุ่ม
3. บทบาทในการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้นำต้องสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดแก่ผู้ตาม โดยการสร้างความมั่นใจให้เกิดแก่ผู้ตาม ให้ผู้ตาม โดยการสร้างความมั่นใจให้เกิดแก่ผู้ตาม ให้ผู้ตามเห็น

คุณค่าของงานของงานที่ทำ และเชื่อมั่นว่าสามารถที่จะทำงานให้สำเร็จได้ให้ผู้ตามมีความเชื่อ ความเข้าใจว่าสิ่งที่ทำนั้นมีคุณค่า ก็จะทำให้ผู้ตามมีความเพียรพยายามในการทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

4. บทบาทประมุข สืบจากผู้นำเป็นผู้ที่ผู้ตามยอมรับและมอบหมายให้เป็นผู้นำกลุ่ม ดังนั้นผู้นำต้องแสดงบทบาทเป็นตัวแทนหรือสัญลักษณ์ของกลุ่มในการปฏิบัติภารกิจต่างๆ

5. บทบาทผู้ประสานงาน ผู้นำต้องสร้างและจรรโลงเครือข่ายความสัมพันธ์กับผู้ตามและบุคคลอื่นๆ ความสัมพันธ์เหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นในฐานะที่เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารและแหล่งสนับสนุน

6. บทบาทผู้รับข่าว ผู้นำต้องแสวงหาข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงปัญหา โอกาส และพัฒนาความรู้ความเข้าใจต่อเหตุการณ์ทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ

7. บทบาทผู้กระจายข่าว ผู้นำต้องกระจายข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นให้ผู้ตามได้รับรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน และบางครั้งสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ตาม

8. บทบาทผู้แก้ไขปัญหา ในการนำกลุ่มนั้นบางครั้งอาจเกิดปัญหาฉุกเฉินที่เกิดขึ้น ผู้นำต้องรู้ถึงความตั้งใจในการแก้ไขปัญหาให้ประสบผลสำเร็จ

9. บทบาทผู้เจรจาต่อรอง ผู้นำสมควรมีส่วนร่วมในการเจรจาต่อรองต่างๆ เพื่อปกป้องและแสดงหาผลประโยชน์ที่ถูกต้องและชอบธรรมให้แก่ผู้ตาม

แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

มูลนิธิโครงการหลวง (2546) ได้ให้ความหมาย อำนาจหน้าที่และคุณสมบัติ ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง เป็นต้นแบบของการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน โดยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้อย่างสอดคล้องเหมาะสม สร้างสรรค์ชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มีความภูมิใจในวัฒนธรรมของชนเผ่า และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้คงความสมบูรณ์

2. วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความชำนาญและมีรายได้ที่พอสมควร

เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และรักษาเอกลักษณ์ วัฒนธรรมของชนเผ่า

เพื่อฟื้นฟูและรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้มีความยั่งยืน

3. พันธกิจ

ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความชำนาญในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์อย่างเหมาะสม สนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้เกิดองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง ตลอดจนฟื้นฟู และรักษาเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมชนเผ่า

สนับสนุนการฟื้นฟูและอนุรักษ์ดิน น้ำ ป่าไม้ เพื่อให้คงความอุดมสมบูรณ์และให้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ปรับปรุงการดำเนินงานให้มีการบริหารจัดการที่ดีและเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกส่วน

4. แนวคิดยุทธศาสตร์ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

ยุทธศาสตร์เชิงรุก มุ่งเพิ่มมูลค่าและสร้างความเข้มแข็งจากฐานเศรษฐกิจเดิม
ยุทธศาสตร์ปรับตัว กระจายการผลิตเพื่อสร้างจุดเด่นของพื้นที่ที่มีความหลากหลายเป็นจุดแข็งขึ้น

ยุทธศาสตร์เชิงรับ ฟื้นฟูและรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
ปรับปรุงการบริหารจัดการ

5. บทบาทของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

5.1 บทบาทการดำเนินงานภายในศูนย์ฯ

- (1) สนับสนุนและร่วมมือในการดำเนินงานวิจัยและทดสอบสาธิตตามความจำเป็น
- (2) บริการและสนับสนุนกิจกรรมหลังการเก็บเกี่ยวและการตลาด
- (3) บริการและสนับสนุนการดำเนินงานด้านปัจจัยการผลิต
- (4) ดำเนินการผลิตพืชหรือสัตว์ภายในพื้นที่ศูนย์ฯ เพื่อเป็นการสาธิตและแหล่งรายได้ของศูนย์ฯ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นที่และทรัพยากรของแต่ละแห่ง

5.2 บทบาทในการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกร

- (1) ศูนย์ฯ ต้องกำหนดอาชีพหลักและอาชีพรองของเกษตรกรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสิ่งแวดล้อม
- (2) ส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกรทั้งด้านการเกษตรและนอกการเกษตร

5.3 บทบาทด้านชุมชนสัมพันธ์

- (1) สนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อพึ่งตนเองในรูปแบบต่างๆ ที่เข้มแข็ง
- (2) สนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบในการดูแลสาธารณประโยชน์ต่างๆ

5.4 บทบาทในการร่วมมือกับส่วนราชการ

ร่วมมือและประสานงานกับส่วนราชการต่างๆ ในการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยผ่านกลไกของคณะทำงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

6. ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

อำนาจหน้าที่

- (1) ควบคุม กำกับและดูแลการปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาโครงการหลวง
- (2) อนุมัติแผนงานและงบประมาณของศูนย์ฯ ในวงเงินที่มูลนิธิกำหนด
- (3) อนุมัติการจัดซื้อ จัดจ้างในวงเงินที่มูลนิธิกำหนด
- (4) อนุมัติการจ้างลูกจ้างชั่วคราวตามอัตราจ้างที่มูลนิธิกำหนด
- (5) อำนาจการและสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชุมชนภายในพื้นที่รับผิดชอบในการพัฒนา
- (6) รายงานผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ ต่อมูลนิธิโครงการหลวง

7. หัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- (1) ควบคุมและรับผิดชอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และคนงาน
- (2) ดำเนินการและรับผิดชอบการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาฯ ในด้านต่าง
- (3) ทำรายงานผลการปฏิบัติงานและรายได้เสนอต่อผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาโครงการหลวง
- (4) ทำแผนงานและงบประมาณของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง
- (5) ประสานงานและร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนภายในพื้นที่

8. งานพัฒนาและงานเสริมสร้างจิตสำนึกการพึ่งพาตนเองของเกษตรกร

ความเป็นมา

งานเสริมสร้างจิตสำนึกเพื่อการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรชาวไทยภูเขาในพื้นที่โครงการหลวง เป็นงานพัฒนาสังคมแบบผสมผสาน เป็นรูปธรรม โครงการแรกบนที่สูง และได้ตระหนักในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงริเริ่มโครงการหลวง ช่วยเหลือชาวไทยภูเขาให้เลิกปลูกฝิ่น และทำไร่เลื่อนลอย บุกรุกทำลายป่าไม้ และสิ่งแวดล้อม ให้หันมาประกอบอาชีพสุจริต เพื่อเสริมสร้างให้ชาวไทยภูเขามีจิตสำนึกในการรักษาหวงแหนทรัพยากรป่าไม้ ฝิ่นแผ่นดินที่พำนักอาศัยอยู่ และดำเนินอาชีพที่มูลนิธิโครงการหลวงให้การสนับสนุน โดยมีเป้าหมายร่วมกันเพื่อการอยู่ดีกินดี และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแหล่งต้นน้ำลำธาร

วัตถุประสงค์งานเสริมสร้างจิตสำนึก

- (1) ให้ชุมชนมีจิตสำนึกในหน้าที่ที่จะให้ความร่วมมือ ปฏิบัติตามคำแนะนำ ส่งเสริมอาชีพของโครงการหลวง โดยการช่วยเหลือตนเองเพื่อให้บรรลุผลการอยู่ดีกินดี
- (2) ให้ชุมชนมีจิตสำนึกในการฟื้นฟู รักษาป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร และที่ทำกิน ที่ได้รับการจัดสรรให้โดยตระหนักถึงพิษภัยของสารพิษและมลภาวะที่เกิดกับสิ่งแวดล้อม
- (3) ให้ชุมชนมีจิตสำนึกในการช่วยกันบำรุงรักษาสิ่งสาธารณประโยชน์ และตรวจตราสิ่งก่อสร้างที่ทางราชการจัดให้
- (4) ให้ชุมชนมีจิตสำนึกในด้านพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งสุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการป้องกันยาเสพติด และ โรคเอดส์
- (5) ให้ชุมชนมีการรู้จักการวางแผนพึ่งพาตนเองอย่างเป็นระบบ รู้จักคิดเองทำเองให้เกิดแผนในชุมชนของตนเอง และยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลัก
- (6) เพื่อเสริมสร้างความตระหนักในการปรับปรุงงาน หน้าที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่โครงการหลวงตามหลักธรรมาภิบาล และเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลัก

วิสัยทัศน์ร่วมกันของงานเสริมสร้างจิตสำนึกเพื่อการพึ่งพาตนเอง

งานเสริมสร้างจิตสำนึก ได้วิเคราะห์ความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการเพื่อเตรียมชุมชนให้มีความพร้อมรับการพัฒนา ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจหลักของงานเสริมสร้างจิตสำนึก โดยการสร้างศักยภาพของคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ปัญหาของชุมชนอย่างเป็นระบบ ด้านการวางแผนพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งหากชุมชนมีความเข้มแข็งดังกล่าวแล้ว ประชาชนในชุมชนย่อมมีความผาสุก ในสิ่งแวดล้อมที่ดีความสำนึกต่อชุมชนย่อมจะได้รับการปลูกฝังให้ดีขึ้นไปด้วย ถือว่าเป็นกลยุทธ์ ในการพัฒนาเตรียมความพร้อมให้แก่ชุมชนให้สามารถรับการพัฒนาและนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

กิจกรรมหลักงานเสริมสร้างจิตสำนึก

- (1) กิจกรรมบริหารโครงการเสริมสร้างจิตสำนึกฯ
- (2) กิจกรรมฝึกอบรม ฐานหมู่บ้านจิตสำนึก (บ้านสะอาด) พึ่งพาตนเอง
- (3) กิจกรรมฝึกอบรมผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้าน
- (4) กิจกรรมฝึกอบรมจัดทำแผนบูรณาการแผนชุมชน
- (5) กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลดีสื่อคู่มือการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่จิตสำนึก
- (6) กิจกรรมรณรงค์การปรับปรุงหลักธรรมาภิบาลต่อเนื่อง
- (7) กิจกรรมประกวดหมู่บ้านสะอาด ต่อเนื่อง
- (8) กิจกรรมออกปฏิบัติงาน ติดตามงานตามศูนย์พัฒนาต่างๆ ตลอดปี

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม

สัญญา (2549) ได้ให้ความหมาย หลักการพัฒนา คือ แนวปฏิบัติที่จะต้องยึดถือในการดำเนินการพัฒนาสังคมให้ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ และสรุปหลักการพัฒนาชุมชนได้ว่า

1. **หลักการช่วยกันคิด (Non – directive method)** หมายถึงการพัฒนาที่เจ้าหน้าที่พัฒนาประชาชน และหรือหน่วยงานอื่นๆ เช่นองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) องค์กรธุรกิจเอกชนบางประเภทที่ค้ากำไร แต่ก็ทำงานพัฒนาร่วมกับประชาชน หลักการนี้คือ การสมหวักันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ดำเนินการการพัฒนาชุมชนหลักการนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักการ PAR (Participatory Action Research) ตรงตัว A คือการพัฒนา

2. **หลักการ PAR (Participatory Action Research)** คือ การดำเนินการพัฒนาและวิจัยการพัฒนาพร้อมกันไป โดยทั้งเจ้าหน้าที่พัฒนาและประชาชน ร่วมช่วยกันดำเนินการ หลักการนี้แสดงถึงการพยายามทำงานอย่างรอบคอบ โดยที่ระหว่างทำการพัฒนาก็ช่วยกันสอดส่อง ความเป็นไปว่าดำเนินงานไปตรงเป้าที่วางไว้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง มีแนวทางที่จะแก้ไขปัญหานั้นอย่างไรบ้าง พัฒนาไปแก้ปัญหาก็ไป ผลงานพัฒนาที่มีคุณภาพก็เกิดความรู้ในการทำงาน

3. **หลักการพึ่งตนเอง (self reliance)** หลักการนี้เป็นหลักการใหญ่อีกอย่างหนึ่ง หลักการนี้รวมถึงหลักการใกล้เคียงกันอีกอย่างหนึ่งคือ หลักการช่วยตนเอง (self help) เพราะจะทำให้ตนเองพึ่งตนเองได้ ก็จะต้องการช่วยตนเอง อย่างน้อยก็ส่วนหนึ่ง การที่คนก็ดี ชุมชนก็ดี จะพึ่งตนเองได้นั้น จะต้องมียปัจจัย 5 ตัวด้วยกัน เรียกว่า TERM (technology, economic, resource, mental, and socio - cultural) นั้น จะต้องพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยีคือ มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น (T) จะต้องมียอาชีพและรายได้พออยู่พอกิน (E) มีทรัพยากรธรรมชาติ (R) เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ พอได้ พึ่งพาอาศัย มีจิตใจที่เข้มแข็งและแน่วแน่ว่าจะพึ่งตนเองได้ รวมทั้งรู้จักพอในผลของความพยายาม (M) และประการสุดท้าย คือปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม (S) คือการมีคนจำนวนหนึ่งที่สมัครสมานสามัคคี มีผู้นำเข้มแข็ง มีค่านิยม และอุดมการณ์ส่งเสริมการพึ่งตนเอง ดังนี้แล้ว ก็จะทำให้คนหรือชุมชนพึ่งตนเองได้

4. **หลักการ BAN (Balance, ability and networking)** ประกอบด้วย 3 ประการคือ

(1) การรักษาสสมดุล (balance) ที่มีทั้งในคนแต่ละคน นั่นคือ สุขภาพอนามัยดี ถ้าไม่สมดุลคือ การเจ็บป่วย ในครอบครัว คือครอบครัวแตกแยก ชุมชนสมดุล คือ ชุมชนที่เข้มแข็ง หรือชุมชนที่มีความสมัครสมานสามัคคี

(2) การสร้างความสามารถ นั่นคือ ความสามารถในการทำให้เกิดการพึ่งตนเองได้ ซึ่งจะต้อง มี 5 ด้าน คือเทคโนโลยี เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ จิตใจ สังคมและวัฒนธรรม แต่ละปัจจัยต้องมีความมั่นคงเข้มแข็ง ดำเนินการเพิ่มขีดความสามารถไปเรื่อยๆ อย่างมั่นคง

(3) การสร้างเครือข่าย หรือการมีเพื่อน พันธมิตร การพัฒนา ซึ่งอาจเป็นบุคคล ชุมชน องค์กรหนึ่งใดก็ได้ มิตรเหล่านี้จะเป็นที่พึ่งของกันและกันอาจเรียนรู้จากกันและกัน จะช่วยให้เกิดการพัฒนาขึ้น

5. **หลักการจัดการ (Management)** การจัดการพัฒนาเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญในสังคมสมัยใหม่ โดยหลักการจัดการ มีดังนี้ วัตถุประสงค์ ความชำนาญเฉพาะทาง การรวมอำนาจบังคับบัญชา สายการบังคับบัญชา เอกภาพการบริหาร การประสานงาน อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ

กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

กรมพัฒนาชุมชน (2542 : 5) โดยคณะอนุกรรมการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อเผชิญปัญหาวิกฤติ ได้ให้แนวคิดเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน ดังนี้

(1) สมาชิกในชุมชนต้องมีความเชื่อมั่นว่า ตนและคนในชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนได้

(2) สมาชิกในชุมชนรักที่จะพึ่งตนเอง มีความเอื้ออาทร รักห่วงใยกัน และพร้อมที่จะจัดการกับปัญหาของตนและชุมชนร่วมกัน

(3) สมาชิกชุมชนเลือกผู้นำชุมชน ผู้นำการเปลี่ยนแปลงและผู้แทนชุมชนด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

(4) มีการตัดสินใจและทำงานร่วมกันในชุมชนอย่างต่อเนื่องจนเป็นวิถีชีวิตของชุมชน โดยมีผู้นำชุมชนร่วมผลักดันอย่างแข็งขัน

(5) สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมประเมินสภาพปัญหาของชุมชน ร่วมกำหนดอนาคตของชุมชน ร่วมคิดตัดสินใจดำเนินงาน ติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาและการพัฒนาของชุมชน

(6) สมาชิกชุมชนเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองและชุมชน จากการเข้าร่วมเวทีชาวบ้านและการทำงานร่วมกัน

(7) มีแผนของชุมชนในการพัฒนาทุกด้าน โดยมุ่งพึ่งตนเอง เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุกคน และหวังผลการพัฒนาที่ยั่งยืน

(8) การพึ่งภายนอกเป็นการพึ่งพาเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด ไม่ใช่การพึ่งพาตลอดไป

(9) เครือข่ายการร่วมมือกับหมู่บ้านหรือชุมชนอื่น ท้องถิ่น หน่วยงาน และคณะบุคคลต่างๆ มีลักษณะความสัมพันธ์แบบเพื่อนแท้

นอกจากนี้ ประทีป (2544 : 3-4) ได้เสนอแนวคิดการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เกี่ยวกับการลดความยากจน โดยวิธีการประเมินและการวางแผนลดความยากจนในระดับท้องถิ่น

แบบมีส่วนร่วม ให้องค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่ประสานงานในการทบทวนอดีต เพื่อเข้าใจ ปัจจุบันและกำหนดอนาคตได้ถูกต้อง โดยคนจนต้องเป็นกลไกหลักในการแก้ปัญหาความยากจน คนจนเป็นศูนย์กลางใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมที่มีโครงสร้างเปรียบเสมือนไข่ขาว ทำหน้าที่เป็นกลไกกรองและกลไกเสริม การมีส่วนร่วมใช้กระบวนการ 5 ร คือ ร่วมคน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสรุปบทเรียน และร่วมรับผลการกระทำเพื่อเริ่มพัฒนาโครงการที่จะนำไปสู่การลดรายจ่าย ทั้งในครัวเรือน ลดต้นทุนการผลิต ก่อนเป็นจุดเริ่มต้นทั้งนี้จะเน้นการเรียนรู้ร่วมกันของทุกฝ่ายในทุกขั้นตอน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับ บทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

ปทุมรัตน์ (2541) ทำการศึกษา “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาเมืองของจังหวัดเชียงราย” พบว่า การที่บุคคลจะสามารถปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องได้นั้น บุคคลจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนั้นเสียก่อน เพราะความรู้ ความเข้าใจเป็นพื้นฐานของการคิดและไตร่ตรอง ตัดสินใจว่าจะปฏิบัติตามดีหรือไม่ ความรู้จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้เกิดผลในด้านการปฏิบัติที่ดี

พระอธิการทรงเดช (2547) ทำการศึกษา “บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคม : กรณีศึกษาอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน” พบว่า บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคม ด้านส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม มีหน้าที่ในการอบรมพระธรรมทูต เผยแผ่อบรมธรรมะให้แก่ประชาชน และเผยแพร่หลักการปฏิบัติของระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งคณะกรรมการวัด นอกจากนั้นยังมีบทบาทด้านการประกอบสัมมาชีพ ส่งเสริมอาชีพที่สุจริต เป็นศูนย์หัตถกรรมของกลุ่มแม่บ้าน เป็นแหล่งเรียนรู้ของชมรมแพทย์แผนไทย จัดตั้งกลุ่มสมุนไพร ด้านการรักษาสุขภาพอนามัย จัดให้เป็นศูนย์อบรมของผู้สูงอายุ ศูนย์ประชุมของอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก และมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับด้านการรักษาสุขภาพอนามัย การตรวจสุขภาพผู้สูงอายุ มีการให้อาหารเสริมนมแก่เด็กเล็ก

พระครูอดุลสุตาทิณันท์ (2547) ทำการศึกษา “พระสงฆ์กับบทบาทในการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน” พบว่า ภาพรวมบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน สภาพปัจจุบันในเขตตำบลแม่แรง พระสงฆ์มีบทบาทมาก พระสงฆ์มีบทบาทในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการศึกษาของชุมชน

โสภิตา (2545) ทำการศึกษา “ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของมูลนิธิโครงการหลวง” พบว่า พนักงานระดับปฏิบัติการมูลนิธิโครงการหลวงให้ความสำคัญกับปัจจัยจูงใจในกลุ่ม ปัจจัยจูงใจที่รักษาสุขลักษณะจิตในระดับมาก ดังนี้ ด้านชีวิตส่วนตัว ความมั่นคงในการทำงาน นโยบายการบริหารงาน ความสัมพันธ์ของเพื่อนร่วมงาน ความสำเร็จของงาน ลักษณะงานที่ทำ ความรับผิดชอบของงานที่ทำ ด้านตำแหน่งหน้าที่การงาน และให้ความสำคัญปัจจัยจูงใจที่เป็นตัวกระตุ้นในการทำงานในระดับปานกลาง ได้แก่ สภาพการทำงานและผลตอบแทน ความก้าวหน้าในการงาน การได้รับคำยกย่องชมเชย และโอกาสในการเจริญเติบโตของหน้าที่การงาน

กังสดาร และคณะ (2543) ทำการศึกษา “ปัจจัยพื้นฐานเพื่อพัฒนาทักษะในการวางแผนพึ่งพาตนเองของชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านกรณีศึกษาศูนย์พัฒนาโครงการหลวง” พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ ได้รับการยอมรับจากหมู่บ้าน ให้เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ/แผนงาน แต่ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่อาจประสบปัญหาชาวบ้าน ไม่ยอมรับคำแนะนำหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ ในระยะเริ่มต้น ประกอบกับการที่เจ้าหน้าที่รู้สึกที่ต้องรับภาระงานอื่นมาก ทำให้ขาดความใกล้ชิดกับชาวบ้าน นอกจากนี้ยังมีทัศนคติว่าชาวบ้านมีความรู้น้อยคอยรับประโยชน์แต่ฝ่ายเดียว ไม่รวมมือทำให้เจ้าหน้าที่ขาดความมั่นใจในตัวกรรมการหมู่บ้านจนขาดความกระตือรือร้นที่จะติดตามด้วยความใกล้ชิดให้การอบรมทำแผนของหมู่บ้าน โดยเห็นว่าเป็นงานยุ่งยาก ขาดแนวทางสนับสนุนและมองไม่เห็นผลงานเป็นรูปธรรม ดังนั้นถ้าจะต้องทำงานนี้ ควรจะมีนโยบายแน่ชัดและมีการฝึกอบรมทำแผนปฏิบัติพึ่งพาตนเอง ปัจจัยด้านการสนับสนุนอื่นๆ นอกจากให้การฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่และคณะกรรมการหมู่บ้านแล้วยังควร ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณเป็นบางส่วนที่จำเป็นแก่การปฏิบัติงานด้านนี้ให้แก่เจ้าหน้าที่ในการติดตามงานใกล้ชิด

กังสดาร และคณะ (2544) ทำการศึกษา “การสร้างคู่มือฝึกอบรมเรื่องทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเองของชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านกรณีศึกษาศูนย์พัฒนาโครงการหลวง” พบว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่เกี่ยวกับการวางแผนชุมชน และเห็นว่าจะสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานในพื้นที่ได้อย่างดี นอกจากนั้นการได้รับความรู้ตามหลักสูตรฝึกอบรมทุกเนื้อหา ไม่ว่าจะเป็น จิตสำนึกในการทำงานเป็นทีม การทำงานกับชุมชน ภาวะผู้นำ การสร้างพลังชุมชน ปัจจัยในการจัดองค์การชุมชน เทคนิคการเป็นวิทยากร การสร้างสุขสู่สังคม หัวใจนักพัฒนาและการฝึกจิตให้เป็นสมาธิ รวมทั้งการศึกษาดูงาน ล้วนช่วยให้เจ้าหน้าที่ได้เพิ่มศักยภาพในการทำงาน เพื่อชุมชนได้มากขึ้น ได้รับการยอมรับจากชุมชนมากขึ้น

นรินทร์ชัย (2548) ทำการศึกษา “การสำรวจจิตสำนึกในการวางแผนพึ่งพาตนเองของชุมชนชาวไทยภูเขาของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง” พบว่า แต่ละศูนย์มีระดับจิตสำนึกในการพึ่งพา

ตนเองแตกต่างกัน เพราะ ความแตกต่างของจำนวนห้องมบ้านหลังคาเรือน ระดับการศึกษา และ
ชนเผ่า ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ที่ได้คะแนนจิตสำนึกในระดับสูง คือ ดินตก แม่ทาเหนือ และ
หนองเขียว ส่วนศูนย์พัฒนาโครงการหลวงที่ได้คะแนนจิตสำนึกในระดับปานกลาง ได้แก่ ห้วยน้ำ
ริน แม่ปูนหลวง ห้วยลึกและขุนแปะ ส่วนกลุ่มศูนย์ที่มีคะแนนระดับต่ำได้แก่ หมอกจ้าม อ่างขาง
และห้วยโป่ง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการทำการวิจัยเรื่องบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของงานวิจัยเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนา ระเบียบวิธีวิจัยเป็นเชิงสำรวจ (Survey Research) ในศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จำนวน 37 ศูนย์ การสุ่มตัวอย่าง คือการใช้แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ทำการรวบรวมหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) ที่เป็นประชากรศึกษา โดยการใช้ตัวอย่าง การเลือกแบบไม่เป็นไปตามโอกาสทางสถิติ (Non-Probability Sampling) แบบเจาะจง (Specify Sampling) จากแต่ละศูนย์ โดยมีการจำแนกผู้ปฏิบัติงานเป็นช่วงชั้น (Stratified) ตามตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบสามารถแบ่งออกเป็น 2 บทบาทคือ หัวหน้าศูนย์ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานศูนย์ ในอัตราส่วน 1:2 และนอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนอีก ศูนย์ละ 1 ราย เพื่อนำมาวิเคราะห์ ตรวจสอบความเป็นจริงของข้อมูล โดยให้ทุกกรณีใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบการสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะคำถามปลายปิด (close-ended question) และคำถามปลายเปิด (open-ended question) จำนวน 3 ชุด ได้แก่

- ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ หัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง
- ชุดที่ 2 แบบสอบถาม เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง
- ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ หัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทและภารกิจของการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ได้แก่

- (1) ด้านบทบาทและภารกิจดำเนินงานภายในศูนย์ฯ
- (2) ด้านบทบาทและภารกิจในการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกร
- (3) ด้านบทบาทและภารกิจชุมชนสัมพันธ์และงานเสริมสร้างจิตสำนึก
- (4) ด้านบทบาทและภารกิจในการร่วมมือในส่วนราชการ
- (5) ด้านบทบาทและภารกิจด้านที่รับผิดชอบ
- (6) ด้านการทำรายงานผลการปฏิบัติและรายได้นำเสนอต่อผู้อำนวยการศูนย์ฯ
- (7) ด้านทำแผนและงบประมาณของศูนย์ฯ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข ข้อเสนอแนะ บทบาทและภารกิจของหัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

ชุดที่ 2 แบบสอบถาม เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แบ่งเป็น 5 คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นฐานส่วนบุคคล ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงาน ด้านงานพัฒนาสังคม

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงาน ด้านการเสริมสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกับชุมชน

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข ข้อเสนอแนะ บทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

โดยแบบสอบถามบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 นำมาจัดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) เพื่อให้เป็นไปตามหลักของ Likert Scale การให้คะแนนใช้เกณฑ์การแปรผลของ ไพฑูรย์ โพธิ์สาร (2547) อ้างใน สารานุกรมศึกษาศาสตร์ (2547:35)

กำหนดลำดับคะแนน ของบทบาทและภารกิจของของผู้ปฏิบัติงานศูนย์ฯ

5	คะแนน	เท่ากับ	ระดับบทบาทและภารกิจมากที่สุด
4	คะแนน	เท่ากับ	ระดับบทบาทและภารกิจมาก
3	คะแนน	เท่ากับ	ระดับบทบาทและภารกิจปานกลาง
2	คะแนน	เท่ากับ	ระดับบทบาทและภารกิจน้อย
1	คะแนน	เท่ากับ	ระดับบทบาทและภารกิจน้อยที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับความถี่ของบทบาทและภารกิจ
4.51 – 5.00	ระดับบทบาทและภารกิจมากที่สุด
3.51 – 4.50	ระดับบทบาทและภารกิจมาก
2.51 – 3.50	ระดับบทบาทและภารกิจปานกลาง
1.51 – 2.50	ระดับบทบาทและภารกิจน้อย
1.00 – 1.50	ระดับบทบาทและภารกิจน้อยที่สุด

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข ข้อเสนอแนะ ของผู้นำชุมชน ที่มีต่อบทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

การทดสอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ให้ถูกต้องครอบคลุมตามเนื้อหาที่จะวัด (Content Validity) มากยิ่งขึ้นแล้วนำไปทดสอบกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 3 ศูนย์ ได้แก่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน และศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ เพื่อหาข้อบกพร่องของแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามแล้วนำมาตรวจสอบวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการนำไปใช้

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาครั้งนี้ ได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามและการสัมภาษณ์จาก หัวหน้าศูนย์ เจ้าหน้าที่จิตสำนึก เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานศูนย์ และผู้นำชุมชน ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทั้งหมด 37 ศูนย์ ประกอบด้วย

- (1) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแก่งน้อย ต.เมืองนะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่
- (2) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ ต.บ้านแปะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่
- (3) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง ต.แม่วีน อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่
- (4) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงดินตอก ต.ห้วยแก้ว กิ่ง อ.แม่ฮอน จ.เชียงใหม่
- (5) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเร่า ต.สะเมิงใต้ อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่
- (6) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง ต.บ้านปาง อ.หางดง จ.เชียงใหม่
- (7) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง ต.แม่วีน อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่
- (8) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปิงคำ ต.ผาช้างน้อย อ.ปง จ.พะเยา
- (9) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางคะ ต.สะเมิงใต้ อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่
- (10) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอึ้ง ต.แม่ศึก อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่
- (11) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมียง ต.เทพเสด็จ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่
- (12) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม ต.นาทราย อ.ลี้ จ.ลำพูน
- (13) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ ต.เมืองก้าย อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่
- (14) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่โต ต.บ่อสลี อ.ฮอด จ.เชียงใหม่
- (15) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ ต.ทาเหนือ กิ่ง อ.แม่ฮอน จ.เชียงใหม่
- (16) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ปูนหลวง ต.แม่ปูนหลวง อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย
- (17) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แพะ ต.สะเมิงเหนือ อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่
- (18) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลาน้อย ต.ห้วยห้อม อ.แม่ลาน้อย จ.แม่ฮ่องสอน
- (19) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก ต.แม่วีน อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่
- (20) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะเรียง ต.ป่าแป๋ อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน
- (21) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่ ต.โป่งแยง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่
- (22) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่หลอด ต.สบเปิง อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่
- (23) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ ต.แม่วีน อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่

- (24) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ ต.บ้านจันทร์ อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่
- (25) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงสะโง๊ะ ต.ศรีดอนมูล อ.เชียงแสน จ.เชียงราย
- (26) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเจียว ต.เมืองนะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่
- (27) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย ต.แม่แรม อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่
- (28) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม ต.ท่าตอน อ.แม่สาย จ.เชียงใหม่
- (29) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย
- (30) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน ต.แม่เจดีย์ใหม่ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย
- (31) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง ต.แม่เจดีย์ใหม่ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย
- (32) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก ต.ปิงโค้ง อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่
- (33) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยแล้ง ต.ท่าข้าม อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย
- (34) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยส้มป่อย ต.คอนแก้ว อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่
- (35) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยเสี้ยว ต.บ้านปง อ.หางดง จ.เชียงใหม่
- (36) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอ่างขาง ต.แม่จอน อ.ฝาง จ.เชียงใหม่
- (37) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง อินทนนท์ ต.บ้านหลวง อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่

ขั้นตอนที่ 2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานที่เป็นเอกสาร และสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการวิจัย เกี่ยวกับบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ตลอดจนงานวิจัยและข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาตรวจสอบความถูกต้อง และแปลผลการวิจัยนำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยด้านสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Science, SPSS/PC⁺) ซึ่งค่าสถิติที่ใช้ได้แก่

1. การวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถาม (Questionnaires) ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. การวิเคราะห์ข้อมูล แบบสัมภาษณ์ (Indepth Interview) โดยบรรยายเนื้อหาเชิงตรรกวิทยา โดยใช้เหตุและผล สรุปข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษา บทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ ออกเป็น 6 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทและภารกิจของหัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข ข้อเสนอแนะ บทบาทและภารกิจของหัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข ข้อเสนอแนะ บทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข ข้อเสนอแนะ ของผู้นำชุมชน ที่มีต่อบทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทและภารกิจของหัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

จากการศึกษา บทบาทและภารกิจของหัวหน้าศูนย์ฯ พบว่า หัวหน้าศูนย์ฯ มีบทบาทและภารกิจ 7 ด้าน ดังนี้

- (1) ด้านบทบาทและภารกิจการดำเนินงานภายในศูนย์ฯ
- (2) ด้านบทบาทและภารกิจในการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกร
- (3) ด้านบทบาทและภารกิจชุมชนสัมพันธ์และงานเสริมสร้างจิตสำนึก
- (4) ด้านบทบาทและภารกิจในการร่วมมือในส่วนราชการ
- (5) ด้านบทบาทและภารกิจด้านที่รับผิดชอบ
- (6) ด้านการทำรายงานผลการปฏิบัติและรายได้นำเสนอต่อผู้อำนวยการศูนย์ฯ
- (7) ด้านทำแผนและงบประมาณของศูนย์ฯ

1. ด้านบทบาทและภารกิจดำเนินงานภายในศูนย์ฯ

จากการศึกษาพบว่าหัวหน้าศูนย์ฯ ได้มีการสนับสนุนและร่วมมือในการดำเนินการวิจัยและทดสอบตามความจำเป็น ตามความเหมาะสมแต่ละพื้นที่ของศูนย์ฯ มีงานทดสอบสาริตทุกศูนย์ฯ คือ ผัก ไม้ผล พืชไร่ ไม้ดอก ชา กาแฟ สมุนไพรและอื่นๆ งานวิจัยส่วนใหญ่มีอยู่ที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอ่างขาง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอินทนนท์ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางคะ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่หลอด ส่วนงานวิจัยด้านการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนงานพัฒนาและงานเสริมสร้างจิตสำนึกเพื่อการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรได้แก่ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ และศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน ส่วนงานบริการและกิจกรรมหลังการเก็บและการตลาด ปัจจัยการผลิต การดำเนินการผลิตพืชมีทุกศูนย์ฯ ด้านงานสาริตและการหารายได้ของศูนย์ฯ ขึ้นอยู่กับพื้นที่และทรัพยากรของแต่ละแห่ง

2. ด้านบทบาทและภารกิจในการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกร

หัวหน้าศูนย์ฯ มีบทบาทและภารกิจให้ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงกำหนดอาชีพหลัก คือ อาชีพการเกษตร ส่วนอาชีพรองได้แก่ งานหัตถกรรม งานท่องเที่ยว งานปศุสัตว์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของแต่ละศูนย์ฯ

3. ด้านบทบาทและภารกิจชุมชนสัมพันธ์และงานเสริมสร้างจิตสำนึก

หัวหน้าศูนย์ฯ ทุกศูนย์ฯ มีบทบาทและภารกิจโดยสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่ม คือ กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน กลุ่มทอผ้า กลุ่มการเกษตร ส่วนในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนงานพัฒนาและงานเสริมสร้างจิตสำนึกเพื่อการพึ่งพาตนเองภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้แก่ ศูนย์ฯ หมอกจ๋าม ศูนย์ฯ แม่ทาเหนือ และศูนย์ฯ ห้วยน้ำริน

หัวหน้าศูนย์ฯ ได้มีการติดต่อบริหารส่วนตำบล ในด้านการให้ความร่วมมือ การสนับสนุน การติดต่อประสานงานต่างๆ ใน 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มอาชีพ คือ งานส่งเสริมการเกษตร งานทอผ้า งานหัตถกรรม งานท่องเที่ยว (2) กลุ่มคุณภาพชีวิต มีการพัฒนาสาธารณสุขมูลนิชิโครงการหลวง ส่วนราชการต่างๆ และองค์กรชุมชนได้ร่วมดำเนินงานพัฒนาศักยภาพชุมชนในการแก้ปัญหาเสพติด สนับสนุนอุปกรณ์กีฬา ปรับปรุงสนาม จัดแข่งขันกีฬาเกษตรกรและกีฬาเจ้าหน้าที่ (3) กลุ่มสิ่งแวดล้อมมีการสนับสนุนงบประมาณในการปลูกป่าด้วย (4) กลุ่ม

สาธารณประโยชน์ ได้มีปรับปรุงระบบประปาภูเขา ปรับปรุงทางระบายน้ำ การพัฒนาสิ่ง
 สาธารณประโยชน์ การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทรัพยากรธรรมชาติ การจัดแข่งขันกีฬา
 นอกจากนั้นยังมีการส่งเสริมและสนับสนุน กิจกรรมด้านประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น พิธี
 ทำบุญประจำปีพระธาตุคอกอย่างขง ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนป้องกันปัญหาและแก้ไขการแพร่
 ของยาเสพติดในพื้นที่โครงการหลวง โดยให้การอบรมเยาวชน มีการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรม
 เยาวชน ด้านการศึกษาในการพึ่งพาตนเองได้แก่ โครงการพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่โครงการหลวง
 โครงการส่งเสริมการศึกษาแก่เยาวชนในพื้นที่โครงการหลวง ด้านการพึ่งพาตนเองแก่เกษตรกรได้
 ให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนอย่างเป็นระบบและ พาเกษตรกรไปศึกษาดูงานได้แก่ดูงานหมู่บ้าน
 จิตสำนึก(หมู่บ้านสะอาด)พึ่งพาตนเอง การฝึกอบรม ได้แก่ ฝึกอบรมผู้นำชุมชนและคณะกรรมการ
 หมู่บ้านเกี่ยวกับหมู่บ้านสะอาด อบรมการจัดทำแผนบูรณาการชุมชน หลักสุขอนามัย อีกทั้งยังให้
 การเสริมสร้างความตระหนักถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้ชุมชนรำลึกถึงพระมหากรุณาคุณ
 ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงริเริ่มโครงการหลวงที่ช่วยเหลือแก่ชาวไทยภูเขาให้เลิกปลูก
 ฝิ่นและทำไร่เลื่อนลอย บุกรุกทำลายป่าและสิ่งแวดล้อมให้หันมาประกอบอาชีพสุจริตเพื่อ
 เสริมสร้างให้ชาวไทยภูเขามีจิตสำนึกในการรักษาป่าและทรัพยากรป่าไม้พื้นแผ่นดินที่อาศัยอยู่และ
 ดำเนินการอาชีพที่มูลนิธิโครงการหลวง โดยมีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อการอยู่ดีกินดี อนุรักษ์
 ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งต้นน้ำลำธาร และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในพื้นที่
 และนอกพื้นที่ ร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยงานเช่นด้านการพัฒนาสังคมมีโครงการพัฒนาเยาวชนใน
 พื้นที่โครงการหลวง ดำเนินการอย่างต่อเนื่องด้วยงบประมาณสนับสนุน นำเยาวชนไปอบรมแนว
 ทางการบริหารจัดการสภาเยาวชน โครงการหลวงอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสนับสนุนกิจกรรม
 ด้านสังคม บริจาคเครื่องอุปโภค บริโภค ยาเวชภัณฑ์ นม ปลากระป๋อง ส่วนด้านสุขภาพอนามัยมี
 โครงการพัฒนาสุขภาพอนามัยทางเพศ ในการวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย ในพระ
 ราชนูปถัมภ์ สมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนีสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่
 ดำเนินการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้ชาวม้งในบทบาทหน้าที่ของหญิงและชายในการดำรงชีวิต
 ที่เหมาะสม สอดคล้องกับวัฒนธรรมและการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศที่ถูกต้องแก่ผู้นำชุมชน ที่ศูนย์ฯ
 หนองหอย ศูนย์ฯแม่สาใหม่ ศูนย์ฯทุ่งเรา ส่วนโครงการพัฒนาสุขภาพอนามัยชาวม้ง บ้านห้วยลึก
 ศูนย์ฯห้วยลึก ด้วยงบประมาณจากกระทรวงสาธารณสุข โดยความร่วมมือจาก สมาคมวางแผน
 ครอบครัวแห่งประเทศไทย สำนักสาธารณสุข จังหวัดเชียงใหม่ และองค์กรชุมชนในพื้นที่ มี
 วัตถุประสงค์ เพื่อการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในการดูแลสุขภาพอนามัยของ
 ตนเอง ชุมชนและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความร่วมมือในการดำเนินงาน ได้จัดอบรมให้แก่ ผู้นำ
 ชุมชน และร่วมพัฒนาทำความสะอาดหมู่บ้าน จัดกิจกรรมประกวดต่างๆ พร้อมทั้งกิจกรรมณรงค์

ให้บริการสุขภาพอนามัย นิทรรศการวิชาการ อีกทั้งหัวหน้าศูนย์ฯอย่าง ขาง ศูนย์ฯแกน้อย ศูนย์ฯอินทนนท์ ศูนย์ฯวัดจันทร์ ศูนย์ฯพระบาทห้วยต้ม ศูนย์ฯม่อนเงาะ ศูนย์ฯสะโงะ ศูนย์ฯแม่ปูลหวง และศูนย์ฯหมอกจ๋าม ยังให้ความร่วมมือและสนับสนุนในการพัฒนาสุขภาพอนามัยชาวไทยภูเขาบนพื้นที่สูง เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ได้นำเกษตรกรศูนย์ฯหมอกจ๋าม ศูนย์ฯแม่ทาเหนือ ศูนย์ฯห้วยน้ำริน ไปศึกษาดูงาน หมู่บ้านคีรีวงศ์ ศึกษาดูงานการทำสบู่จากเปลือกมังคุด ศึกษาดูงานระบบการจัดการสหกรณ์หมู่บ้านคีรีวงศ์ ศึกษาดูงานการทำหมู่บ้านท่องเที่ยว(โฮมสเตย์) ศึกษาดูงานสหกรณ์คอกควาย ศึกษาดูงานเรื่องการวิเคราะห์ปัญหา ศึกษาดูงานการจัดการสหกรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช นอกจากนี้ยังมีการจัดอบรมศึกษาดูงานที่ศูนย์ฯอย่าง ขาง ด้านการวางแผนชุมชนแก่เกษตรกรได้เข้าร่วมจัดอบรมศึกษาดูงานมีทั้งหมด 5 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์ฯหมอกจ๋าม ศูนย์ฯแม่ทาเหนือ ศูนย์ฯห้วยน้ำริน ศูนย์ฯอย่าง ขางและศูนย์ฯห้วยลึก ส่วนการจัดทำฐานข้อมูลในพื้นที่ศูนย์ฯ เพื่อใช้สำหรับงานพัฒนาการศึกษาและสังคม สุขภาพอนามัย โดยงานพัฒนาการศึกษาและสังคมได้เริ่มดำเนินงานมาโดยการส่งเสริมการศึกษาให้แก่เยาวชนเป็นพื้นฐาน ต่อมาได้ขยายการดำเนินงานด้านการประสานงาน การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ศูนย์ฯ 37 แห่ง ทั้งด้านสังคมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ศาสนาตลอดจนด้านระบบสาธารณสุขพื้นฐาน ประชาชนในชุมชนได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจควบคู่กัน สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมภายในชุมชนได้อย่างปกติ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตแต่ละชนเผ่า และกิจกรรมศึกษาดูงานเสริมสร้างจิตสำนึกได้นำเจ้าหน้าที่จิตสำนึก ผู้นำชุมชนทุกศูนย์ฯ ไปดูงาน โครงการหมู่บ้านสะอาดที่ศูนย์ฯดินตอก หมู่บ้านแม่กำปอง กิ่งอำเภอแม่อ่อน จังหวัดเชียงใหม่

ในส่วนเรื่องการพัฒนาทักษะในการวางแผนพึ่งพาตนเองจะมีเพียง 5 ศูนย์ฯ เท่านั้น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตอน องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทาเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ จังหวัดเชียงราย องค์การบริหารส่วนตำบลปิงโค้ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และองค์การบริหารส่วนตำบลมอญ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ร่วมประชุมกับ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พร้อมทั้ง เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ ได้แก่ นายอำเภอ เกษตรอำเภอ พัฒนาชุมชน สาธารณสุขอำเภอ เคหกิจอำเภอ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน สถานีตำรวจ และให้การสนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบในกระบวนการฝึกทักษะในการวางแผนพึ่งพาตนเอง ที่เด่นชัดคือ บ้านวังไผ่ ศูนย์ฯหมอกจ๋าม บ้านห้วยบง ศูนย์ฯแม่ทาเหนือ และ บ้านเมื่อน้อย ศูนย์ฯห้วยน้ำริน และในปี 2550 ได้ขยายผลยังหมู่บ้านต่อไปทั้ง 3 ศูนย์ฯ มีการประสานงานและร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ศูนย์ฯเกี่ยวกับการจัดทำแผนของแต่ละกลุ่ม โดยแยกออกเป็นแผนพึ่งพาตนเองและแผนพึ่งพาจากภายนอก จึงจะต้องมีการติดต่อประสานงานหน่วยงานอื่นๆ

และส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาด้านอาชีพ นอกจากนี้ยังได้ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพึ่งพาตนเองได้แก่ กระบวนการพัฒนาทักษะในการวางแผนพึ่งพาตนเอง(IPTED) ให้ชุมชนมีการรู้จักการวางแผนพึ่งพาตนเองอย่างเป็นระบบ รู้จักคิดเองทำเองให้เกิดแผนในชุมชนของตนเองและยึดแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักโดยให้ชาวบ้านมีการร่วมกลุ่มตามความถนัดเพื่อวางแผนชุมชน กรณีการวางแผนเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริง(Real Need) และหัวหน้าศูนย์ฯ ได้เสริมสร้างความตระหนักและปรับปรุงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกให้แก่ชุมชนได้ 3 ศูนย์ดังนี้ ศูนย์ฯหมอกจำ่ม ศูนย์ฯแม่ทาเหนือ ศูนย์ฯห้วยน้ำริน ได้แก่ สมาชิก 4 ด้านของกระบวนการพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเองโดยประชาสัมพันธ์ผ่านทางวิทยุกระจายเสียงหมู่บ้าน และประชุมหมู่บ้าน

4. ด้านบทบาทและภารกิจในการร่วมมือในส่วนราชการ

หัวหน้าศูนย์ฯได้ให้ความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานป่าไม้ สาธารณสุขตำบล กรมพัฒนาที่ดิน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน สถานีตำรวจ หน่วยจัดการต้นน้ำ องค์การบริหารส่วนตำบล โรงเรียน ชุมชน ในรูปแบบคณะทำงานในการพัฒนาด้านต่างๆและ กำหนดกิจกรรมร่วมกัน

การพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร หัวหน้าศูนย์ฯ ได้ร่วมกับหน่วยงานๆที่ต้องการความรู้ด้านเกษตร หน่วยงานต่างๆได้เชิญไปเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ รวมถึงเรื่องการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หัวหน้าศูนย์ฯได้ร่วมกับสถานีตำรวจในการส่งผู้เสพยาเสพติดนำไปบำบัด และร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบล อนามัย โรงเรียน กรมป่าไม้ ร่วมจัดแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด และการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หัวหน้าศูนย์ฯ ได้ร่วมกับอำเภอ ป่าไม้ โรงเรียน วัด ชุมชน ร่วมปลูกป่า การทำแนวกันไฟ ปลูกแฝก และอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งต้นน้ำและป่าไม้เป็นต้น

5. ด้านที่รับผิดชอบ

หัวหน้าศูนย์ฯยังมีบทบาทและภารกิจของศูนย์ฯต้องรับผิดชอบในหน้าที่ ทางศูนย์ฯ ดำเนินการพัฒนาและติดตามงานศูนย์พัฒนาด้านต่างๆและงานรับผิดชอบต่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน เช่น งานส่งเสริมผัก งานส่งเสริมพืชไร่ งานส่งเสริมไม้ผล งานส่งเสริมไม้ดอก งานป่าชาวบ้าน งานส่งเสริมปศุสัตว์ และอื่นๆ คนงาน ได้แก่ การปฏิบัติงานตามคำสั่งของหัวหน้าศูนย์ฯตลอดทั้งปี

6. ด้านการทำรายงานผลการปฏิบัติและรายได้นำเสนอต่อผู้อำนวยการศูนย์ฯ

หัวหน้าศูนย์ฯได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่รายงานผลการปฏิบัติงาน ในเดือนที่ผ่านมา เช่น งานส่งเสริมผัก งานส่งเสริมไม้ผล งานส่งเสริมพืชไร่ งานส่งเสริมปศุสัตว์ งานหัตถกรรม งานพัฒนาการศึกษา งานด้านพัฒนาสังคมและงานเสริมสร้างจิตสำนึก งานหมอดินอาสา งานป่าชาวบ้านและหญ้าแฝก และงานอื่นๆ ต่อที่ประชุมประจำเดือนของศูนย์ฯรายงานต่อผู้อำนวยการศูนย์ฯ มีเลขานุการจดบันทึกการประชุมเพื่อจัดพิมพ์รายงานการประชุมประจำเดือน ให้หัวหน้าศูนย์ฯตรวจรายงานการประชุมพร้อมทั้งทำรายงานจัดส่งไปให้ผู้อำนวยการศูนย์ฯตรวจอีกครั้ง

7. ด้านทำแผนและงบประมาณของศูนย์ฯ

หัวหน้าศูนย์ฯได้โดยมอบหมายให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบแต่ละงานจัดทำแผนการปฏิบัติงาน การส่งเสริมต่างๆ เป้าหมายการทำงาน การงบประมาณของแต่ละงาน เป็นไตรมาส เพื่อเป็นแนวทางให้เหมาะสมสอดคล้องกับพื้นที่ปฏิบัติงานจริงในทุกด้านตลอดทั้งปี ซึ่งเป็นประโยชน์และสามารถตรวจสอบ ติดตาม การปฏิบัติงานในงานที่ตนเองรับผิดชอบ เพื่อรายงานต่อที่ประชุมพร้อมทั้งจัดพิมพ์รายงานส่งไปให้ผู้อำนวยการศูนย์ฯตรวจอีกครั้ง และจัดส่งแผนงานและงบประมาณของศูนย์ฯมายังฝ่ายพัฒนามูลนิธิโครงการหลวง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

การวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการ แบ่งการวิเคราะห์ ออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

- (1) ผลการวิเคราะห์ เกี่ยวกับพื้นฐานส่วนบุคคล ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง
- (2) ผลการวิเคราะห์ เกี่ยวกับบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ในภาพรวม
- (3) ผลการวิเคราะห์ เกี่ยวกับบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงาน ด้านงานพัฒนาสังคม
- (4) ผลการวิเคราะห์ เกี่ยวกับบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงาน ด้านการเสริมสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกับชุมชน

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับพื้นฐานส่วนบุคคล ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

1) เพศ

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของเพศผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	64	90.10
หญิง	7	9.90
รวม	71	100

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวงส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 90.1 ส่วนที่เหลือเป็นเพศหญิงจำนวน 7 คน หรือร้อยละ 9.9 (ดังแสดงในตารางที่ 1)

2) อายุ

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของอายุผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาการโครงการหลวง

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
20 – 30 ปี	22	31.00
31 – 40 ปี	22	31.00
41 – 50 ปี	27	38.00
รวม	71	100

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาการโครงการหลวง มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มากที่สุด จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 อายุระหว่าง 20 – 30 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 และ อายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 ไม่มีผู้ปฏิบัติงานศูนย์ที่มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป (ดังแสดงในตารางที่ 2)

3) ระดับการศึกษา

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาการโครงการหลวง

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปวส. หรือ อนุปริญญา	17	23.90
ปริญญาตรี	50	70.40
ปริญญาโท	4	5.60
รวม	71	100

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาการโครงการหลวง ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 50 คน หรือร้อยละ 70.40 ระดับการศึกษาปวส. หรือ อนุปริญญา จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 23.90 ระดับปริญญาโท จำนวน 4 คน หรือร้อยละ 5.60 และไม่มีระดับการศึกษาอื่นๆ (ดังแสดงในตารางที่ 3)

4) ระยะเวลาการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละระยะเวลาการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานศูนย์ฯ

ระยะเวลาการปฏิบัติงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 – 5 ปี	19	26.80
6 – 10 ปี	20	28.20
11 – 20 ปี	21	29.60
21 ปี ขึ้นไป	11	15.50
รวม	71	100

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาการโครงการหลวง มีระยะเวลาการปฏิบัติงานระหว่าง 11 – 20 ปี มากที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 29.60 ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ระหว่าง 6 – 10 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 28.20 ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ระหว่าง 1 – 5 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 26.80 และระยะเวลาการปฏิบัติงาน 21 ปี ขึ้นไป จำนวน 11 คน หรือร้อยละ 15.50 (ดังแสดงในตารางที่ 4)

2. ผลการวิเคราะห์ เกี่ยวกับบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง
ในภาพรวม

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานภาพรวมของบทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่
ผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

ภาพรวมบทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์	\bar{X}	SD	แปลความ
ด้านงานพัฒนาสังคม	3.94	.64	มาก
ด้านการเสริมสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกับชุมชน	2.83	.75	ปานกลาง
โดยรวม	3.38	.69	ปานกลาง

จากการศึกษา พบว่าในภาพรวม บทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนา
โครงการหลวง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .69

เมื่อแบ่งบทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์ฯ ออกเป็น 2 ด้าน พบว่า ด้านงาน
พัฒนาสังคม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .64 และ ด้าน
การเสริมสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .75 (ดังแสดงในตารางที่ 5)

3. ผลการวิเคราะห์ เกี่ยวกับบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงาน ด้านงานพัฒนาสังคม

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยของระดับบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์ฯ ด้านงานพัฒนาสังคม

บทบาท ภารกิจ (ที่)	ด้านงานพัฒนาสังคม	\bar{X}	SD	แปลความ
1.	การให้ชุมชนมีจิตสำนึกในหน้าที่ ปฏิบัติตามคำแนะนำ ส่งเสริมอาชีพของ โครงการหลวง	3.98	.57	มาก
2.	การให้ชุมชนมีจิตสำนึกในการฟื้นฟูอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ	4.29	.45	มาก
3.	การให้ชุมชนมีจิตสำนึกในการรักษาบำรุงสิ่ง สาธารณประโยชน์	4.22	.42	มาก
4.	การให้ชุมชนมีจิตสำนึกในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต	4.43	.49	มาก
5.	การให้ชุมชนมีจิตสำนึกในด้านการพัฒนาสุขภาพอนามัย	4.30	.46	มาก
6.	การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา	4.29	.61	มาก
7.	การส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาเยาวชนในพื้นที่	4.54	.50	มากที่สุด
8.	การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณี ท้องถิ่น	5.00	.00	มากที่สุด
9.	การสนับสนุนงานป้องกันปัญหาการแพร่ระบาดของ ยาเสพติดในพื้นที่	4.92	.25	มากที่สุด
10.	การสนับสนุนงานแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของ ยาเสพติดในพื้นที่	4.90	.30	มากที่สุด
11.	การสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อพึ่งตนเอง	3.98	.74	มาก
12.	การจัดกิจกรรมฝึกอบรม ด้านเสริมสร้างจิตสำนึก	2.07	.83	น้อย
13.	การจัดกิจกรรมทัศนศึกษาดูงาน ด้านเสริมสร้างจิตสำนึก	2.88	.96	ปานกลาง
14.	การจัดกิจกรรมฝึกอบรมผู้นำชุมชน	4.16	.71	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

บทบาท ภารกิจ (ที่)	ด้านงานพัฒนาสังคม	\bar{X}	SD	แปลความ
15.	การจัดกิจกรรมฝึกอบรมคณะกรรมการหมู่บ้าน	3.91	.89	มาก
16.	การติดต่อประสานงานขอความร่วมมือดำเนิน โครงการ เสริมสร้างจิตสำนึก จากหน่วยงานต่างๆ	4.35	.79	มาก
17.	การประสานงานกับองค์กรชุมชนในท้องถิ่น	4.54	.50	มากที่สุด
18.	การให้ความร่วมมือกับองค์กรในท้องถิ่น	4.60	.49	มากที่สุด
19.	การส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.29	.45	มาก
20.	การส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในงานพัฒนา คุณภาพชีวิต	4.43	.49	มาก
21.	การส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในด้าน สาธารณสุขประโยชน์	4.36	.48	มาก
22.	การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพึ่งพาตนเอง	4.23	.66	มาก
23.	การให้ความรู้ ด้านการศึกษา ในด้านการพึ่งพาตนเองแก่ เกษตรกร	3.01	.99	ปานกลาง
24.	การให้ความรู้ ด้านการทัศนศึกษาดูงาน ในด้านการพึ่งพา ตนเองแก่เกษตรกร	3.04	1.06	ปานกลาง
25.	การให้ความรู้ ด้านการฝึกอบรม ในด้านการพึ่งพาตนเองแก่ เกษตรกร	2.66	.97	ปานกลาง
26.	การเสริมสร้างความตระหนักให้ชุมชน ตามหลักเศรษฐกิจ พอเพียง	4.30	.59	มาก
27.	การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.35	.79	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

บทบาท ภารกิจ (ที่)	ด้านงานพัฒนาสังคม	\bar{X}	SD	แปลความ
28.	การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนา ชุมชน	4.35	.79	มาก
29.	การร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.39	.74	มาก
30.	การร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนา ชุมชน	4.42	.71	มาก
31.	การจัดอบรม ด้านเศรษฐกิจพอเพียงแก่เกษตรกร	2.45	.71	น้อย
32.	การนำเกษตรกร ไปทัศนศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง	3.35	.87	ปานกลาง
33.	การจัดอบรม ด้านการวางแผนชุมชนแก่เกษตรกร	2.35	.91	น้อย
34.	การนำเกษตรกร ไปศึกษาดูงานด้านการวางแผนชุมชน	3.54	.89	มาก
35.	การจัดทำฐานข้อมูลของชุมชนแต่ละหมู่บ้าน ในพื้นที่	2.50	.77	น้อย
36.	การเสริมสร้างความตระหนักในการติดตามโครงการของ ชุมชน	4.16	.53	มาก
37.	การเสริมสร้างความตระหนักในการปรับปรุงงาน การ พัฒนาชุมชนของเกษตรกร	4.19	.57	มาก
38.	การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานเสริมสร้างจิตสำนึกให้แก่ ชุมชน	4.04	.72	มาก
โดยรวม		3.94	.64	มาก

จากการศึกษา พบว่า บทบาทและภารกิจ ของผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ด้านงานพัฒนาสังคม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .64 สามารถอธิบาย ได้ดังนี้

การให้ชุมชนมีจิตสำนึกในหน้าที่ ปฏิบัติตามคำแนะนำส่งเสริมอาชีพของ โครงการหลวง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .57 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การให้ชุมชนมีจิตสำนึกในการฟื้นฟู อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .45 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การให้ชุมชนมีจิตสำนึกในการรักษาบำรุงสิ่งสาธารณประโยชน์ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .42 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การให้ชุมชนมีจิตสำนึกในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .49 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การให้ชุมชนมีจิตสำนึกในด้านการพัฒนาสุขภาพอนามัย อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .46 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .61 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .50 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .00 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การสนับสนุนงานป้องกันปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.92 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .25 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การสนับสนุนงานแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .30 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อพึ่งตนเอง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .74 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การจัดกิจกรรมฝึกอบรม ด้านเสริมสร้างจิตสำนึก อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.07 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .83 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การจัดกิจกรรมดูงาน ด้านเสริมสร้างจิตสำนึก อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.88 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .96 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การจัดกิจกรรมฝึกอบรมผู้นำชุมชน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .71 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การจัดกิจกรรมฝึกอบรมคณะกรรมการหมู่บ้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .89 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การติดต่อประสานงานขอความร่วมมือดำเนินโครงการเสริมสร้างจิตสำนึก จากหน่วยงานต่างๆ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .79 (ดังแสดงในตารางที่ 7)

การประสานงานกับองค์กรชุมชนในท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .50 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การให้ความร่วมมือกับองค์กรในท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .49 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .45 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในงานพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .49 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในด้านสาธารณประโยชน์ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .48 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพึ่งพาตนเอง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .66 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การให้ความรู้ ด้านการศึกษา ในด้านการพึ่งพาตนเองแก่เกษตรกร อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .99 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การให้ความรู้ ด้านการทัศนศึกษาดูงาน ในด้านการพึ่งพาตนเองแก่เกษตรกร อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.06 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การให้ความรู้ ด้านการฝึกอบรม ในด้านการพึ่งพาตนเองแก่เกษตรกร อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .97 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การเสริมสร้างความตระหนักให้ชุมชน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .59 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .79 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .79 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .74 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .71 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การจัดอบรม ด้านเศรษฐกิจพอเพียงแก่เกษตรกร อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.45 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .71 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การนำเกษตรกรไปทัศนศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .87 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การจัดอบรม ด้านการวางแผนชุมชนแก่เกษตรกร อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .91 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การนำเกษตรกรไปศึกษาดูงานด้านการวางแผนชุมชน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .89 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การจัดทำฐานข้อมูลของชุมชนแต่ละหมู่บ้านในพื้นที่ อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .77 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การเสริมสร้างความตระหนักในการติดตามโครงการของชุมชน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .53 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การเสริมสร้างความตระหนักในการปรับปรุงงาน การพัฒนาชุมชนของเกษตรกร อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .57 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานเสริมสร้างจิตสำนึกให้แก่ชุมชน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .72 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

4. ผลการวิเคราะห์ เกี่ยวกับบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงาน ด้านการเสริมสร้าง
จิตสำนึกในการทำงานร่วมกับชุมชน

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยของระดับบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์ฯ ด้านการเสริมสร้าง
จิตสำนึกในการทำงานร่วมกับชุมชน

บทบาท ภารกิจ (ที่)	ด้านการเสริมสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกับชุมชน	\bar{X}	SD	แปลความ
1.	การฝึกอบรม ด้านงานเสริมสร้างจิตสำนึก ในการพึ่งพาตนเองแก่ เกษตรกร	2.23	.90	น้อย
2.	การนำเกษตรกร ไปศึกษาดูงาน ด้านงานเสริมสร้างจิตสำนึก ในการพึ่งพาตนเอง	2.32	1.07	น้อย
3.	การนำความรู้ในการฝึกอบรม ไปประยุกต์ใช้กับชุมชน	4.28	.58	มาก
4.	การนำความรู้ในการศึกษาดูงาน ไปประยุกต์ใช้กับชุมชน	4.18	.59	มาก
5.	การสอดแทรกความรู้เนื้อหางานจิตสำนึกร่วมกับงานหลัก	3.84	.68	มาก
6.	การนำกระบวนการวางแผนพึ่งพาตนเองอย่างเป็นระบบไปประยุกต์ใช้กับชุมชน	3.39	.64	ปานกลาง
7.	การใช้เวลาในการปฏิบัติงานเสริมสร้างจิตสำนึกเมื่อเทียบกับงานหลัก	2.33	1.00	น้อย
8.	การมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	4.22	.72	มาก
9.	การมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างการพึ่งพาตนเองของชุมชน	3.25	.78	ปานกลาง
10.	การนำงานเสริมสร้างจิตสำนึกไปปฏิบัติ โดยไม่ส่งผลกระทบถึงบทบาทและภารกิจหลัก	3.07	.74	ปานกลาง

ตารางที่ 7 (ต่อ)

บทบาท ภารกิจ (ที่)	ด้านการเสริมสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกับชุมชน	\bar{X}	SD	แปลความ
11.	การมีหน้าที่รับผิดชอบงานเสริมสร้างจิตสำนึก	2.32	.75	น้อย
12.	ความต่อเนื่องในการติดต่อประสานงาน จากงานเสริมสร้าง จิตสำนึกส่วนกลาง	2.00	.82	น้อย
13.	ความสม่ำเสมอ ในการติดต่อประสานงาน จากงาน เสริมสร้างจิตสำนึกส่วนกลาง	1.92	.85	น้อย
14.	ความต่อเนื่องในการสนับสนุน จากงานเสริมสร้างจิตสำนึก ส่วนกลาง	1.66	.63	น้อย
15.	ความสม่ำเสมอ ในการสนับสนุน จากงานเสริมสร้าง จิตสำนึกส่วนกลาง	1.64	.56	น้อย
โดยรวม		2.83	.75	ปานกลาง

จากการศึกษา พบว่า บทบาทและภารกิจ ของผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ด้าน
การเสริมสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .75 สามารถอธิบาย ได้ดังนี้

การฝึกอบรม ด้านงานเสริมสร้างจิตสำนึก ในการพึ่งพาตนเองแก่เกษตรกร อยู่ในระดับ
น้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.23 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .90 (ดังแสดงในตารางที่ 7)

การนำเกษตรกรไปศึกษาดูงาน ด้านงานเสริมสร้างจิตสำนึก ในการพึ่งพาตนเอง อยู่ใน
ระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.32 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.07 (ดังแสดงในตารางที่ 7)

การนำความรู้ในการฝึกอบรม ไปประยุกต์ใช้กับชุมชน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 4.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .58 (ดังแสดงในตารางที่ 7)

การนำความรู้ในการศึกษาดูงาน ไปประยุกต์ใช้กับชุมชน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 4.18 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .59 (ดังแสดงในตารางที่ 7)

การสอดแทรกความรู้เนื้อหางานจิตสำนึกร่วมกับงานหลัก อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .68 (ดังแสดงในตารางที่ 7)

การนำกระบวนการวางแผนพึ่งพาตนเองอย่างเป็นระบบไปประยุกต์ใช้กับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .64 (แสดงในตารางที่ 7)

การใช้เวลาในการปฏิบัติงานเสริมสร้างจิตสำนึกเมื่อเทียบกับงานหลัก อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.00 (ดังแสดงในตารางที่ 7)

การมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .72 (ดังแสดงในตารางที่ 7)

การมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างการพึ่งพาตนเองของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .78 (ดังแสดงในตารางที่ 7)

การนำงานเสริมสร้างจิตสำนึกไปปฏิบัติ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อถึงบทบาทและภารกิจหลัก อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .74 (ดังแสดงในตารางที่ 7)

การมีหน้าที่รับผิดชอบงานเสริมสร้างจิตสำนึก อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.32 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .75 (ดังแสดงในตารางที่ 7)

ความต่อเนื่องในการติดต่อประสานงาน จากงานเสริมสร้างจิตสำนึกส่วนกลาง อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .82 (ดังแสดงในตารางที่ 7)

ความสม่ำเสมอ ในการติดต่อประสานงาน จากงานเสริมสร้างจิตสำนึกส่วนกลาง อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.92 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .85 (ดังแสดงในตารางที่ 7)

ความต่อเนื่องในการสนับสนุน จากงานเสริมสร้างจิตสำนึกส่วนกลาง อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.66 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .63 (ดังแสดงในตารางที่ 7)

ความสม่ำเสมอ ในการสนับสนุน จากงานเสริมสร้างจิตสำนึกส่วนกลาง อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.64 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .56 (ดังแสดงในตารางที่ 7)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้นำชุมชน เกี่ยวกับการทำงานร่วมกับ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

(1) ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมทำงานกับศูนย์ฯ ในด้านการส่งเสริมอาชีพการปลูกพืช ได้แก่ ส่งเสริมปลูกผัก ส่งเสริมปลูกไม้ผล ส่งเสริมปลูกไม้ดอก ส่งเสริมปลูกพืชไร่ ส่งเสริมปลูกชา ส่งเสริมปลูกกาแฟ ส่งเสริมปลูกสมุนไพร และส่งเสริมปลูกพืชอื่นๆ พร้อมทั้งยังได้รับอบรมความรู้เรื่องระบบการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP) ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ สุกร ไก่ โค กระบือ กระจ่าง การขายผลผลิตทางการเกษตร และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

(2) ด้านสิ่งแวดล้อมผู้นำชุมชนได้มีส่วนร่วมทำงานกับศูนย์ฯ ในการปลูกไม้โตเร็วต่างถิ่นและไม้ซึ่งสามารถเจริญเติบโตได้ดีบนพื้นที่สูง ผู้นำเป็นแกนนำในการเข้าร่วมโครงการปลูกป่าชาวบ้าน และร่วม ปลูกป่า 3 อย่าง คือ ป่ากินได้ ป่าฟืน ป่าใช้สอยหรือป่าสร้างบ้าน ตลอดจนเกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวงสามารถใช้ประโยชน์จากไม้ที่ปลูกทั้งทางตรงและทางอ้อม อีกทั้งยังร่วมกับศูนย์ฯ ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ผู้นำชุมชนยังได้ไปทัศนศึกษาดูงาน โครงการป่าชาวบ้าน ส่วนโครงการปลูกแฝกผู้นำชุมชนและชาวบ้านร่วมปลูกแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

(3) ด้านสาธารณูปโภค ผู้นำชุมชนได้มีส่วนร่วมทำงานกับศูนย์ฯ ในการพัฒนาหมู่บ้าน การซ่อมแซมถนน การทำฝายชะลอน้ำ ปรับปรุงระบบประปาภูเขา และพัฒนาสิ่งสาธารณูปโภคอื่นๆ

(4) ด้านคุณภาพชีวิต ผู้นำชุมชนได้มีส่วนร่วมทำงานกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวง มีงานพัฒนาการศึกษาคือการพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่สูงและคัดเลือกเยาวชนผู้ด้อยโอกาสไปศึกษาต่อระดับชั้นประถมศึกษา อุดมศึกษา งานสังคม คือ ผู้นำชุมชนร่วมกับศูนย์ฯ ได้แจกจ่ายแก่ชาวบ้าน งานสุขภาพ อนามัยร่วมมือกันพัฒนาทำความสะอาดหมู่บ้าน ร่วมอบรมการวางแผนครอบครัว จัดอบรมให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ งานสาธารณสุขผู้นำได้ร่วมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงในการแก้ปัญหา ยาเสพติดในชุมชน พัฒนาสุขภาพสิ่งแวดล้อม จัดแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด งานพัฒนาได้การพัฒนาและเสริมสร้างจิตสำนึกเพื่อการพึ่งพาตนเองของเกษตรกร อาชีพนอกภาคการเกษตรได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประเพณีและวัฒนธรรม การฟื้นฟูอนุรักษ์และส่งเสริมงานหัตถกรรม ชาวเขา ด้านการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งคือป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติด นอกจากนี้ยังส่งเสริมงานเศรษฐกิจพอเพียง ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้นักเรียนที่อยู่ในชุมชน

(5) ผู้นำชุมชนมีการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่โครงการหลวง โดยส่วนใหญ่มีการติดต่อประสานงาน ด้านส่งเสริมอาชีพ ด้านคุณภาพชีวิต ด้านสาธารณประโยชน์และด้านสิ่งแวดล้อมมีอยู่ 3 ศูนย์ฯ ในปัจจุบัน และผู้นำได้ติดต่อประสานกับเจ้าหน้าที่โครงการหลวง ขอรับการสนับสนุน เช่น ด้านการเกษตรของกล้าพันธุ์ไม้ต่างๆ ขอความอนุเคราะห์ในเรื่องวิชาการ ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร และนอกจากนั้นยังมีการประชุมกลุ่มต่างๆ กับเจ้าหน้าที่จิตสำนึกได้แก่ด้านส่งเสริมอาชีพ ด้านคุณภาพชีวิต ด้านสาธารณประโยชน์ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเยาวชนให้ความรู้เรื่องยาเสพติด

(6) ผู้นำชุมชนได้มีส่วนร่วมกับศูนย์ฯ ได้จัดทำแผนพึ่งพาตนเอง ส่วนใหญ่ไม่มีการจัดทำแผนพึ่งพาตนเอง แต่มีเพียง 5 ศูนย์ฯ ได้แก่ ศูนย์หมอกจ๋าม ศูนย์แม่ทาเหนือ ศูนย์ห้วยน้ำริน ศูนย์ห้วยลึก และศูนย์อ่างขาง ผู้นำชุมชนได้ร่วมกับศูนย์ฯ ได้จัดทำแผนพึ่งพาตนเอง คือได้ร่วมกระบวนการอิพเทด (IPTED) โดยดำเนินการจัดเวทีชาวบ้าน 3 ครั้งกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงการจัดเวทีชาวบ้านเพื่อกำหนดเป้าหมายความมุ่งหวังในอนาคตของชุมชน และรวบรวมปัญหาทั้งหมด โดยใช้วิธีแบ่งกลุ่มและวาดฝันถึงสิ่งที่ชุมชนมีอยู่ในปัจจุบัน สิ่งที่ต้องการในอนาคต และปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถไปถึงสิ่งที่มุ่งหวังได้ โดยใช้วิธีการวาดภาพและให้เขียนสัญลักษณ์สิ่งที่ชุมชนมีอยู่ ลงในกระดาษ โดยได้จัดแบ่งข้อมูลที่ได้จากการวาดฝันออกเป็น 4 กลุ่มสนใจ คือ (1) กลุ่มอาชีพ (2) กลุ่มสิ่งแวดล้อม (3) กลุ่มสาธารณประโยชน์ (4) กลุ่มคุณภาพชีวิต หลังจากการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุเรียบร้อยแล้ว ชาวบ้านได้จัดลำดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละกลุ่มสนใจ หลังจากนั้นได้ดำเนินการสรรหาคณะที่เหมาะสม มีความสนใจ ในแต่ละกรอบเพื่อทำหน้าที่คณะผู้ก่อตั้งฐานข้อมูลกลางของชุมชนและร่วมเป็นกรรมการแผนชุมชน แต่งตั้งโดยผู้นำชุมชน และจัดทำเป็นประกาศของชุมชน การดำเนินการสรรหากรรมการแผนชุมชน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ได้ดำเนินการประสานงานกับชุมชน เพื่อสรรหาคณะที่มีความเชี่ยวชาญ และมีลักษณะเป็นผู้นำทางความคิดสาขาต่าง ๆ รวมทั้งผู้แทนหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องและให้ความสนับสนุน ตลอดจนมีความใกล้ชิดกับชุมชน เข้าร่วมเป็นกรรมการแผนชุมชน และมีคณะที่ปรึกษาตามความเหมาะสม หลังจากสรรหากรรมการแผนชุมชนเรียบร้อยแล้ว ภายหลังจากที่มีการแต่งตั้งฯ ทางกรรมการแผนชุมชนได้จัดให้มีการประชุมกรรมการแผนชุมชนให้ดำเนินการจัดทำแผน โดยเริ่มจากการรวบรวม จุดอ่อน เช่น ไม่ได้รับการศึกษา ภาษาที่ใช้สื่อสารและ จุดแข็ง เช่น ทรัพยากรป่าไม้ แหล่งน้ำ ภูเขา วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญา เป็นต้น ซึ่งผลของการรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ทำให้ทราบถึง จุดอ่อน และจุดแข็ง เมื่อได้ข้อมูลต่าง ๆ เรียบร้อยแล้วทางกลุ่มสนใจจึงได้นำข้อมูลดังกล่าวมาประกอบการจัดทำแผนของหมู่บ้าน หรือข้อมูลเดิมที่มีอยู่ ร่วมกับฐานข้อมูลกลางที่กลุ่มฐานข้อมูลได้ศึกษาไว้แล้ว หลังจากแต่ละกลุ่มสนใจได้ดำเนินการ

จัดทำแผนของกลุ่มแต่ละกลุ่มเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะมีการนำเสนอแผนชุมชน ต่อประชาคมหมู่บ้าน เพื่อขอความเห็นชอบแผนชุมชน ก่อนที่จะนำสู่การปฏิบัติ

(7) ผู้นำชุมชนได้มีส่วนร่วมอบรมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงเกี่ยวกับการมีจิตสำนึกในการรณรงค์ลดใช้สารเคมี ได้แก่การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ

(8) ผู้นำชุมชนได้ประชุมและปรึกษากับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเสริมสร้างจิตสำนึก 4-5 ครั้งต่อเดือน

(9) ผู้นำชุมชนทำงานมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่งานเสริมสร้างจิตสำนึก ใช้เวลาในการประชุมประจำเดือน ตั้งแต่เวลา 08.00 ถึง 17.00 น. และช่วงเวลายื่น

(10) ผู้นำชุมชนมีส่วนรับผิดชอบงานเสริมสร้างจิตสำนึกร่วมกับชุมชน คือ การพัฒนาชุมชน การส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมในท้องถิ่น ด้านส่งเสริมอาชีพ ด้านคุณภาพชีวิต ด้านสาธารณสุข ด้านสิ่งแวดล้อม และยังให้แนะนำกระบวนการวางแผนพึ่งพาตนเอง

(11) ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานเสริมสร้างจิตสำนึกโดยใช้วิธีการเข้าพบปะชาวบ้านอยู่เสมอโดยบางศูนย์จะมีการกลุ่มเพื่อแนะนำและอธิบายกระบวนการวางแผนพึ่งพาตนเอง ให้ชาวบ้านได้เข้าใจมี 4 ด้านส่งเสริมอาชีพ ด้านคุณภาพชีวิต ด้านสาธารณสุขและด้านสิ่งแวดล้อม โดยให้มีความรู้ใน 4 ด้านและส่งเสริมสนับสนุน โดยการนำไปดูงานและจัดการอบรม เช่น ได้จัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเพาะเห็ด และด้านสิ่งแวดล้อมได้มีการอบรมหมอดินเพื่อให้ทราบถึงคุณภาพของดินที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกและศึกษาดูงานการท่องเที่ยวที่อำเภอแม่แตง เกี่ยวกับหมู่บ้านท่องเที่ยว (Home Stay)

(12) ผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่งานเสริมสร้างจิตสำนึกของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ต้องมีความต่อเนื่องและต้องเข้ามาพบประชุมอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งยังต้องประสานงานกับชุมชนพัฒนาอาชีพ สิ่งแวดล้อม สิ่งสาธารณสุข และคุณภาพชีวิต

(13) ผู้นำชุมชนได้ยึดหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาชุมชนศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ในเบื้องต้นนี้ ชุมชนได้เริ่มมีแนวคิดและให้ความสนใจกับแนวคิดด้านเศรษฐกิจพอเพียง การปลูกผักสวนครัวไว้กินเองเพื่อช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน การวางแผนจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย เงินออมทรัพย์ครัวเรือน

(14) ผู้นำชุมชนได้รับรู้งานเสริมสร้างจิตสำนึก จากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงศูนย์พัฒนาโครงการหลวงได้มีการเผยแพร่จิตสำนึกพึ่งพาตนเอง การประสานขอความร่วมมือดำเนินโครงการงานเสริมสร้างจิตสำนึกกับหน่วยงานราชการที่เข้ามาพร้อมดำเนินการส่งเสริมการเกษตร การพัฒนาสังคม

ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข ข้อเสนอแนะ บทบาทและภารกิจของหัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทและภารกิจของหัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

- (1) เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานมีหน้าที่รับผิดชอบงานมากจึงทำให้ทำงานไม่ไปตามแผนปฏิบัติงาน
- (2) เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงาน โยกย้ายจึงเป็นผลให้ด้านการพัฒนาสังคม ขาดความต่อเนื่อง
- (3) ด้านภารกิจที่รับผิดชอบ เนื่องจากบุคลากรมีน้อยทำให้ภารกิจการปฏิบัติงานในส่วนองงานที่เป็นงานเสริมสร้างจิตสำนึก ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานจึงมีเวลาน้อย จึงทำให้งานที่เป็นงานเสริมสร้างจิตสำนึกไม่บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรด้านพัฒนาสังคม
- (4) เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวงมีการโยกย้ายเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานงานด้านงานเสริมสร้างจิตสำนึก จึงทำให้งานด้านเสริมสร้างจิตสำนึกไม่ต่อเนื่อง

แนวทางแก้ไขข้อเสนอแนะหัวหน้าศูนย์ฯ

- (1) ด้านบทบาทในการปฏิบัติงาน ควรกำหนดบทบาทหน้าที่โดยตรง ในการรับผิดชอบภาระงานต่างๆ งานหลักที่ปฏิบัติส่วนใหญ่จะเป็นงานที่ทำประจำทุกวัน โดยไม่ได้เจาะจงเวลาแน่นอน โดยเฉพาะงานที่ทำร่วมกับชุมชน ซึ่งบางครั้งต้องเข้าร่วมกิจกรรมในตอนกลางคืน ดังนั้นงานพัฒนาชุมชนของศูนย์แต่ละศูนย์ก็จะขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้นำในชุมชนและ ศักยภาพของคนในชุมชน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง
- (2) การพัฒนาทางด้านสังคม ควรมีวิทยากรพร้อมทั้งคู่มือในการปฏิบัติงานเพื่อเป็นต้นแบบนำไปปฏิบัติ และประยุกต์ใช้กับสภาพพื้นที่ของชุมชน ควรให้ความรู้กับผู้ปฏิบัติงานในชุมชนของศูนย์ฯ
- (3) ควรสนับสนุน งบประมาณ ด้านการอบรมและทัศนศึกษาดูงาน
- (4) ควรให้ความสำคัญและส่งเสริมงานเสริมสร้างจิตสำนึก มีแผนงาน เป้าหมายที่ชัดเจน และมีเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางมาให้ความรู้ ด้านกิจกรรมต่างๆแก่ชุมชน ในการพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเอง
- (5) ควรให้ความรู้ในการฝึกอบรม ทัศนศึกษาดูงาน ด้านการวางแผนชุมชน แก่เกษตรกร
- (6) ควรมีกระบวนการพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

(7) ควรมีการจัดอบรมชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในงานเสริมสร้างจิตสำนึกด้านกระบวนการพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเอง เพื่อสามารถนำความรู้ในกิจกรรมด้านงานเสริมสร้างจิตสำนึก ไปถ่ายทอด

(8) ควรมีเจ้าหน้าที่ ทำหน้าที่นิเทศ และติดตามงานเสริมสร้างจิตสำนึก จากคณะทำงานเสริมสร้างจิตสำนึกส่วนกลาง

ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข ข้อเสนอแนะ บทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

(1) การปฏิบัติงานด้านเสริมสร้างจิตสำนึกไม่มีความต่อเนื่อง
(2) เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ที่รับผิดชอบงานเสริมสร้างจิตสำนึกมีความรู้และถนัดทางด้านการเกษตร

(3) ด้านแผนการปฏิบัติงานเสริมสร้างจิตสำนึกในแต่ละศูนย์ฯ ไม่ชัดเจน
(4) ด้านงานเสริมสร้างจิตสำนึกส่วนกลาง ขาดงานด้านกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
(5) การสนับสนุนงบประมาณไม่พอเพียงในด้านงานเสริมสร้างจิตสำนึก
(6) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ฯ มีภารกิจปฏิบัติงานรับผิดชอบงานหลายด้าน
(7) งานเสริมสร้างจิตสำนึกไม่มีแผนงานอย่างเป็นระบบและชัดเจน
(8) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ฯ ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเองของชุมชน
(9) ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจการจัดทำแผนการพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเองของชุมชน

แนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

(1) ควรกำหนดบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานเสริมสร้างจิตสำนึกของศูนย์ฯ ในการรับผิดชอบกิจกรรมในชุมชน

(2) การพัฒนาทางด้านสังคม ควรมีวิทยากรพร้อมทั้งคู่มือในการปฏิบัติงานเพื่อเป็นต้นแบบนำไปปฏิบัติ และประยุกต์ใช้กับสภาพพื้นที่ของชุมชน ควรให้ความรู้กับผู้ปฏิบัติงานในชุมชนของศูนย์ฯ

(3) ควรให้ความสำคัญและส่งเสริมงานเสริมสร้างจิตสำนึก มีแผนงาน เป้าหมายที่ชัดเจน และมีเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางมาให้ความรู้ ด้านกิจกรรมต่างๆแก่ชุมชนในการพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเอง

(4) ควรให้การส่งเสริมและสนับสนุน ในด้านวิชาการในการดำเนินงานเสริมสร้างจิตสำนึก

(5) ควรให้การส่งเสริมและสนับสนุน ในด้านงบประมาณในการดำเนินงานเสริมสร้างจิตสำนึก ตลอดจน

(6) ควรมีการติดต่อประสานงาน ด้านกิจกรรม ของงานเสริมสร้างจิตสำนึก ส่วนกลางอย่างต่อเนื่อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข ข้อเสนอแนะ ของผู้นำชุมชน ที่มีต่อบทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

ปัญหาของผู้นำชุมชน

- (1) ชุมชนยังไม่เข้าใจในกิจกรรม งานด้านเสริมสร้างจิตสำนึกของชุมชนในพื้นที่ศูนย์ฯ
- (2) ชุมชนไม่มีความเข้าใจในการวางแผนพึ่งพาตนเอง ด้านพัฒนาสังคมของศูนย์ฯ
- (3) การดำเนินงานกิจกรรมด้านเสริมสร้างจิตสำนึกจากส่วนกลางไม่ต่อเนื่อง
- (4) งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ ในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ด้านงานเสริมสร้างจิตสำนึก ของชุมชนในพื้นที่ศูนย์

แนวทางแก้ไขข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชน

- (1) ควรมีเจ้าหน้าที่ ทำหน้าที่นิเทศ และติดตามงานเสริมสร้างจิตสำนึก จากคณะทำงานเสริมสร้างจิตสำนึกส่วนกลาง
- (2) ควรให้การสนับสนุนวิชาการด้าน การพัฒนาสังคม และงบประมาณสนับสนุนอย่างพอเพียง ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในงานเสริมสร้างจิตสำนึก

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาท และภารกิจผู้ปฏิบัติงาน ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง และเพื่อศึกษาปัญหาสาเหตุ และแนวทางการแก้ไขบทบาทภารกิจผู้ปฏิบัติงานที่ทำให้การพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเองไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูล แก้ไขปรับเข้าสู่ระบบให้เหมาะสม

ลักษณะของงานวิจัยเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนา ระเบียบวิธีวิจัยเป็นเชิงสำรวจ (Survey Research) ในศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จำนวน 37 ศูนย์ การสุ่มตัวอย่าง คือการใช้แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ทำการรวบรวมหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) ที่เป็นประชากรศึกษา โดยการใช้ตัวอย่าง การเลือกแบบไม่เป็นไปตามโอกาสทางสถิติ (Non-Probability Sampling) แบบเจาะจง (Specify Sampling) จากแต่ละศูนย์ โดยมีการจำแนกผู้ปฏิบัติงานเป็นช่วงชั้น (Stratified) ตามตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบสามารถแบ่งออกเป็น 2 บทบาทคือ หัวหน้าศูนย์ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานศูนย์ ในอัตราส่วน 1:2 และนอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนอีก ศูนย์ละ 1 ราย เพื่อนำมาวิเคราะห์ ตรวจสอบความเป็นจริงของข้อมูล โดยให้ทุกกรณีใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ในการรวบรวมข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

- (1) บทบาทและภารกิจผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง
- (2) ปัญหาสาเหตุ และแนวทางการแก้ไขบทบาทและภารกิจผู้ปฏิบัติงานที่ทำให้การพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเองไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

บทบาทและภารกิจผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

1. บทบาทและภารกิจของหัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง มี 7 ด้านดังต่อไปนี้

(1) ด้านการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

จากการศึกษาพบว่าหัวหน้าศูนย์ฯ ได้ให้การสนับสนุนและร่วมมือในการดำเนินการวิจัย และทดสอบตามความจำเป็น ตามความเหมาะสมแต่ละพื้นที่ของศูนย์ฯ โดยมีงานทดสอบสาธิตทุกศูนย์ฯ และงานวิจัยด้านการพัฒนาสังคม ได้แก่ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และงานเสริมสร้างจิตสำนึกเพื่อการพึ่งพาตนเองของเกษตรกร เช่น ศูนย์หมอกจ๋าม ศูนย์แม่ทาเหนือ และศูนย์ห้วยน้ำริน ด้านงานบริการและกิจกรรมหลังการเก็บและการตลาด ปัจจัยการผลิต การดำเนินการผลิตพืชมีทุกศูนย์ฯ ด้านงานสาธิตและการหารายได้ของศูนย์ฯ ขึ้นอยู่กับพื้นที่และทรัพยากรของแต่ละแห่ง

(2) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกร

หัวหน้าศูนย์ฯ มีบทบาทและภารกิจให้ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงกำหนดอาชีพหลัก คือ อาชีพการเกษตร ส่วนอาชีพรอง ได้แก่ งานหัตถกรรม งานท่องเที่ยว งานปศุสัตว์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของแต่ละศูนย์ฯ

(3) ด้านชุมชนสัมพันธ์และเสริมสร้างจิตสำนึก

หัวหน้าศูนย์ฯ มีบทบาทและภารกิจโดยสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อพึ่งพาตนเองในการพึ่งพาตนเองในรูปแบบต่างๆ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนงานพัฒนาและงานเสริมสร้างจิตสำนึกเพื่อการพึ่งพาตนเองภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เช่น ศูนย์หมอกจ๋าม ศูนย์แม่ทาเหนือ และศูนย์ห้วยน้ำริน ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือและประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องในชุมชนพื้นที่ศูนย์ฯ ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พร้อมทั้ง เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการต่างๆ ได้แก่ นายอำเภอ เกษตรอำเภอ พัฒนาชุมชน สาธารณสุขอำเภอ เคาหกิจอำเภอ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน สถานีตำรวจ สหกรณ์ หน่วยจัดการต้นน้ำ ปศุสัตว์ พัฒนาที่ดิน ศูนย์สังคมสงเคราะห์ชาวเขา ด้านการพัฒนาสังคมหัวหน้าศูนย์ฯ มีส่วนร่วมกับเกษตรกรโดยมีการรับผิดชอบด้านสาธารณประโยชน์ ได้แก่ การสร้างฝายชะลอน้ำ ซ่อมแซมอ่างเก็บน้ำ ซ่อมแซมถนน สร้างอาคารเอนกประสงค์ และปัจจุบันให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาทักษะในการวางแผนพึ่งพาตนเอง (IPTED) มี 3 ศูนย์ฯ ได้แก่ ศูนย์หมอกจ๋าม ศูนย์แม่ทาเหนือ และศูนย์ห้วย

น้ำริน โดยให้ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนพึ่งพาตนเองอย่างเป็นระบบ ให้รู้จักคิดเอง ให้รู้จักความต้องการของชุมชน ปัญหาสาเหตุ จัดลำดับความสำคัญ พร้อมทั้งเขียนแผน ตามกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาชีพ กลุ่มสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาธารณประโยชน์ และกลุ่มคุณภาพชีวิตและยึดแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลัก ศูนย์ฯ ได้ให้ความรู้ทางด้านวิชาการโดยได้นำเกษตรกรไปทัศนศึกษา ดูงานหมู่บ้านแม่กำปอง ด้านฝึกอบรมให้แก่เกษตรกร การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมูลนิธิโครงการหลวง อบรมหลักสูตรอนามัยจากสาธารณสุข

(4) ด้านการร่วมมือในส่วนราชการ หน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องและชุมชนภายในพื้นที่

หัวหน้าศูนย์ฯ ได้ให้ความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานป่าไม้ สาธารณสุขตำบล กรมพัฒนาที่ดิน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน สถานีตำรวจ หน่วยจัดการต้นน้ำ องค์การบริหารส่วนตำบล โรงเรียน ชุมชน ในการพัฒนาด้านต่างๆและ กำหนดกิจกรรมร่วมกัน การพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ตลอดจนการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในพื้นที่ศูนย์ฯ

(5) ด้านที่รับผิดชอบ

หัวหน้าศูนย์ฯยังมีบทบาทและภารกิจของศูนย์ฯต้องรับผิดชอบในหน้าที่ ทางศูนย์ฯ ดำเนินการพัฒนาและติดตามงานศูนย์พัฒนาด้านต่างๆและงานรับผิดชอบต่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน เช่น งานส่งเสริมผัก งานส่งเสริมพืชไร่ งานส่งเสริมไม้ผล งานส่งเสริมไม้ดอก งานป่าชาวบ้าน งานส่งเสริมปศุสัตว์ และอื่นๆ คนงาน ได้แก่ การปฏิบัติงานตามคำสั่งของหัวหน้าศูนย์ฯตลอดทั้งปี

(6) ด้านการทำรายงานผลการปฏิบัติและรายได้นำเสนอต่อผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

หัวหน้าศูนย์ฯได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่รายงานผลการปฏิบัติงาน ในเดือนที่ผ่านมา เช่น งานส่งเสริมผัก งานส่งเสริมไม้ผล งานส่งเสริมพืชไร่ งานส่งเสริมปศุสัตว์ งานหัตถกรรม งานพัฒนาการศึกษา งานด้านพัฒนาสังคมและงานเสริมสร้างจิตสำนึก งานหมอดินอาสา งานป่าชาวบ้านและหญ้าแฝก และงานอื่นๆ

(7) ด้านการทำแผนและงบประมาณของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

หัวหน้าศูนย์ฯ ได้โดยมอบหมายให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบแต่ละงานจัดทำแผนการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของศูนย์ฯ และการงบประมาณของศูนย์ฯ เป็นไตรมาส และจัดส่งแผนงาน การงบประมาณของศูนย์ฯมายังฝ่ายพัฒนา มูลนิธิโครงการหลวง

2. บทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์ฯ

ผลการวิจัย เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 41 – 50 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี มีระยะเวลาการปฏิบัติงานระหว่าง 11 – 20 ปี ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ระหว่าง 6 – 10 ปี

จากการศึกษา พบว่าบทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อแบ่งบทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานศูนย์ฯ ออกเป็น 2 ด้าน พบว่า ด้านงานพัฒนาและสังคม อยู่ในระดับมาก และ ด้านการเสริมสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ดังนี้

ด้านการพัฒนาสังคม

บทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น การสนับสนุนงานป้องกันปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ และการสนับสนุนงานแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่

บทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ในระดับมาก ได้แก่ การให้ชุมชนมีจิตสำนึกในหน้าที่ ปฏิบัติตามคำแนะนำส่งเสริมอาชีพของ โครงการหลวง การให้ชุมชนมีจิตสำนึกในการฟื้นฟู อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ การให้ชุมชนมีจิตสำนึกในการรักษาบำรุงสิ่งสาธารณประโยชน์ การให้ชุมชนมีจิตสำนึกในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต การให้ชุมชนมีจิตสำนึกในด้านการพัฒนาสุขภาพอนามัย การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา การสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อพึ่งตนเองการจัดกิจกรรมฝึกอบรมผู้นำชุมชน การจัดกิจกรรมฝึกอบรมคณะกรรมการหมู่บ้าน การติดต่อประสานงานขอความร่วมมือดำเนินโครงการเสริมสร้างจิตสำนึกจากหน่วยงานต่างๆ การส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในงานพัฒนา

คุณภาพชีวิต การส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในด้านสาธารณประโยชน์ การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพึ่งพาตนเอง การเสริมสร้างความตระหนักให้ชุมชน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน การร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน การเสริมสร้างความตระหนักในการติดตามโครงการของชุมชน การเสริมสร้างความตระหนักในการปรับปรุงงาน การพัฒนาชุมชนของเกษตรกร และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานเสริมสร้างจิตสำนึกให้แก่ชุมชน

บทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดกิจกรรมดูงาน ด้านเสริมสร้างจิตสำนึกการให้ความรู้ ด้านการศึกษา ในด้านการพึ่งพาตนเองแก่เกษตรกร การให้ความรู้ ด้านการดูงาน ในด้านการพึ่งพาตนเองแก่เกษตรกร การให้ความรู้ ด้านการฝึกอบรม ในด้านการพึ่งพาตนเองแก่เกษตรกรและการนำเกษตรกร ไปศึกษาดูงาน ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

บทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ในระดับน้อย ได้แก่ การจัดกิจกรรมฝึกอบรม ด้านเสริมสร้างจิตสำนึกการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ด้านเสริมสร้างจิตสำนึก การจัดอบรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงแก่เกษตรกร การจัดอบรมด้านการวางแผนชุมชนแก่เกษตรกร และการจัดทำฐานข้อมูลของชุมชนแต่ละหมู่บ้านในพื้นที่

ด้านการเสริมสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกับชุมชน

บทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ด้านการเสริมสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกับชุมชนระดับมาก ได้แก่ การนำความรู้ในการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้กับชุมชน การนำความรู้ในการศึกษาดูงานไปประยุกต์ใช้กับชุมชน การสอดแทรกความรู้เนื้อหางานจิตสำนึกร่วมกับงานหลักและการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

บทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ด้านการเสริมสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกับชุมชนระดับปานกลาง ได้แก่ การนำกระบวนการวางแผนพึ่งพาตนเองอย่างเป็นระบบไปประยุกต์ใช้กับชุมชน การมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างการพึ่งพาตนเองของชุมชนและการดำเนินงานเสริมสร้างจิตสำนึกไปปฏิบัติ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อบทบาทและภารกิจหลัก

บทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ด้านการเสริมสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกับชุมชนระดับน้อย ได้แก่ การฝึกอบรมด้านงานเสริมสร้างจิตสำนึกในการพึ่งพาตนเองแก่เกษตรกร การนำเกษตรกร ไปศึกษาดูงาน ด้านงานเสริมสร้างจิตสำนึก ในการพึ่งพาตนเอง การใช้เวลาในการปฏิบัติงานเสริมสร้างจิตสำนึกเมื่อเทียบกับงานหลัก การมีหน้าที่รับผิดชอบงาน

เสริมสร้างจิตสำนึก ความต่อเนื่องในการติดต่อประสานงาน จากงานเสริมสร้างจิตสำนึกส่วนกลาง ความสม่ำเสมอ ในการติดต่อประสานงาน จากงานเสริมสร้างจิตสำนึกส่วนกลาง ความต่อเนื่องในการสนับสนุน จากงานเสริมสร้างจิตสำนึกส่วนกลาง ความสม่ำเสมอ ในการสนับสนุน จากงานเสริมสร้างจิตสำนึกส่วนกลาง

3. ผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

- (1) ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมทำงานกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ในด้านส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ
- (2) ด้านสิ่งแวดล้อมผู้นำชุมชนได้มีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ปลูกป่า อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนได้ไปทัศนศึกษาโครงการป่าชาวบ้าน และมีส่วนร่วมกับชาวบ้านปลูกหญ้าแฝก เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- (3) ด้านสาธารณประโยชน์ผู้นำชุมชนได้มีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวง พัฒนาสาธารณประโยชน์ต่างๆ ในพื้นที่ศูนย์ฯ
- (4) ด้านคุณภาพชีวิตผู้นำชุมชนได้มีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ด้านการพัฒนาการศึกษา งานสุขภาพอนามัยในการพัฒนาหมู่บ้าน งานสาธารณสุขร่วมมือแก้ปัญหาเสพติดในชุมชน พัฒนาสุขภาพสิ่งแวดล้อม จัดแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด
- (5) ผู้นำชุมชนมีการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่โครงการหลวง โดยส่วนใหญ่มีการติดต่อประสานงาน ด้านส่งเสริมอาชีพ ด้านคุณภาพชีวิต ด้านสาธารณประโยชน์และด้านสิ่งแวดล้อม มีอยู่ 3 ศูนย์ฯในปัจจุบัน
- (6) ผู้นำชุมชนได้มีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงได้จัดทำกระบวนการพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเอง อีพเทด (IPTED) โดยดำเนินการจัดเวทีชาวบ้าน โดยใช้วิธีการวาดภาพและให้เขียนสัญลักษณ์สิ่งที่ชุมชนมีอยู่ ลงในกระดาษ โดยได้จัดแบ่งข้อมูลที่ได้จากการวาดฝันออกเป็น 4 กลุ่มสนใจ คือ (1) กลุ่มอาชีพ (2) กลุ่มสิ่งแวดล้อม (3) กลุ่มสาธารณประโยชน์ (4) กลุ่มคุณภาพชีวิต หลังจากการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา ร่วมทำแผนชุมชน กำหนดกิจกรรม กำหนดระยะเวลา มีผู้ติดตามและมีผู้รับผิดชอบได้ดำเนินการ ไปแล้ว 5 ศูนย์ฯดังนี้ ศูนย์ฯหมอกจำ่ม ศูนย์ฯแม่ทาเหนือ ศูนย์ฯห้วยน้ำริน ศูนย์ฯอ่างขาง และศูนย์ฯห้วยลึก
- (7) ผู้นำชุมชนได้มีส่วนร่วมอบรมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงเกี่ยวกับการมีจิตสำนึกในการรณรงค์ลดใช้สารเคมี ได้แก่การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ

(8) ผู้นำชุมชน ได้ประชุมและปรึกษากับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเสริมสร้างจิตสำนึก 4-5 ครั้ง ต่อเดือน

(9) ผู้นำชุมชนทำงานมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่งานเสริมสร้างจิตสำนึก ใช้เวลาในการประชุม ประจำเดือน ตั้งแต่เวลา 08.00 ถึง 17.00 น. และช่วงเวลายื่น

(10) ผู้นำชุมชน ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบงานเสริมสร้างจิตสำนึกในชุมชน และด้านการ ส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมในท้องถิ่น ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในพื้นที่ศูนย์

(11) ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานเสริมสร้างจิตสำนึก โดยใช้วิธีการ แบบมวลชนสัมพันธ์อยู่เสมอ

(12) ผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เสริมสร้างจิตสำนึก ต้องมี ความต่อเนื่องและจะต้องเข้ามาพบประชุมอย่างสม่ำเสมอ

(13) ผู้นำชุมชน ควรยึดหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” แนวพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาชุมชน เช่น การปลูกผักสวนครัว การทำ บัญชีครัวเรือน เป็นต้น

(14) ผู้นำชุมชนควรมีการเผยแพร่จิตสำนึกพึ่งพาตนเอง โดยขอความร่วมมือหน่วยงาน ราชการที่เกี่ยวข้อง เผยแพร่งานส่งเสริมการเกษตร งานการพัฒนาสังคม

ปัญหาสาเหตุ และแนวทางการแก้ไขบทบาทและภารกิจผู้ปฏิบัติงาน

ปัญหาสาเหตุ

(1) เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานมีหน้าที่รับผิดชอบงานมากจึงทำให้ทำงานไม่ไปตาม แผนปฏิบัติงาน

(2) เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานโยกย้ายจึงเป็นผลให้ด้านการพัฒนาสังคม ขาดความต่อเนื่อง

(3) ด้านภารกิจที่รับผิดชอบ เนื่องจากบุคลากรมีน้อยทำให้ภารกิจการปฏิบัติงานในส่วน ของงานที่เป็นงานเสริมสร้างจิตสำนึก ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานจึงมีเวลาน้อย จึงทำให้งานที่เป็นงาน เสริมสร้างจิตสำนึกไม่บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรด้านพัฒนาสังคม

(4) เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวงมีการโยกย้ายเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน งานด้านงานเสริมสร้างจิตสำนึก จึงทำให้งานด้านเสริมสร้างจิตสำนึกไม่ต่อเนื่อง

(5) เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ที่รับผิดชอบงานเสริมสร้างจิตสำนึกมีความรู้และถนัดทางด้าน การเกษตร

- (6) ด้านแผนการปฏิบัติงานเสริมสร้างจิตสำนึกในแต่ละศูนย์ฯ ไม่ชัดเจน
- (7) การสนับสนุนงบประมาณไม่พอเพียงในด้านงานเสริมสร้างจิตสำนึก
- (8) งานเสริมสร้างจิตสำนึกไม่มีแผนงานอย่างเป็นระบบและชัดเจน
- (9) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ฯ ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเองของชุมชน
- (10) ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจการจัดทำแผนการพัฒนากิจกรรมวางแผนพึ่งพาตนเองของชุมชน
- (11) ชุมชนยังไม่เข้าใจในกิจกรรม งานด้านเสริมสร้างจิตสำนึกของชุมชนในพื้นที่ศูนย์ฯ

อภิปรายผล

บทบาทและภารกิจของหัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

หัวหน้าศูนย์ฯ มีบทบาทและภารกิจในการดำเนินงานภายในศูนย์ฯ จากการศึกษาพบว่า หัวหน้าศูนย์ฯ ได้มีการสนับสนุนและร่วมมือในการดำเนินการวิจัยและทดสอบ งานบริการและกิจกรรมหลังการเก็บและการตลาด ปัจจัยการผลิต การดำเนินการผลิตพืชมีทุกศูนย์ฯ ด้านงานสาธิตและการหารายได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นที่และทรัพยากรของศูนย์ฯ ส่วนการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกร ได้กำหนดอาชีพหลัก คืออาชีพการเกษตร ส่วนอาชีพรองได้แก่ งานหัตถกรรม งานท่องเที่ยว งานปศุสัตว์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับประกาศมูลนิธิโครงการหลวงที่ 9/2546 เรื่องอำนาจหน้าที่และคุณสมบัติของผู้อำนวยการและหัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง เพื่อให้การดำเนินงานโครงการหลวงมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเป็นไปตามบทบาทของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ในด้านการดำเนินงานภายในศูนย์ฯ ต้องให้การสนับสนุนและร่วมมือในการดำเนินงานวิจัยและทดสอบสาธิตตามความจำเป็น บริการและสนับสนุนกิจกรรมหลังการเก็บเกี่ยวและการตลาด บริการและสนับสนุนการดำเนินงานด้านปัจจัยการผลิต และบทบาทในการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกร ศูนย์ฯ ต้องกำหนดอาชีพหลักและอาชีพรองของเกษตรกรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสิ่งแวดล้อม

ด้านชุมชนสัมพันธ์และเสริมสร้างจิตสำนึกหัวหน้าศูนย์ฯ มีบทบาทและภารกิจโดยสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนงานพัฒนาและงานเสริมสร้างจิตสำนึกเพื่อการพึ่งพาตนเองภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับ (คณะทำงานเสริมสร้างจิตสำนึก, 2545) กล่าวว่า งานเสริมสร้างจิตสำนึกฯ ได้วิเคราะห์ความจำเป็นที่จะต้อง

ดำเนินการเพื่อเตรียมชุมชนให้มีความพร้อมก่อน โดยมีการสร้างศักยภาพของคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาแนวทางแก้ไขอย่างเป็นระบบ ด้านการวางแผน

ด้านการร่วมมือในส่วนราชการ หน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องและชุมชนภายในพื้นที่ หัวหน้าศูนย์ฯ ได้ให้ความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ศูนย์ฯ ซึ่งสอดคล้องกับ ประกาศมูลนิธิโครงการหลวงที่ 9/2546 เรื่องอำนาจหน้าที่และคุณสมบัติของผู้อำนวยการและหัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ในด้านพันธกิจ กล่าวว่า ในการทำงานที่ดีจะต้องส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความชำนาญในการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์อย่างเหมาะสม สนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้เกิดองค์การชุมชนที่เข้มแข็ง ตลอดจนฟื้นฟูและรักษาเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมชนเผ่า สนับสนุนการฟื้นฟูและอนุรักษ์ดิน น้ำ ป่าไม้ เพื่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์และให้ประโยชน์อย่างยั่งยืน มีการบริหารจัดการที่ดีและเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกส่วน

หัวหน้าศูนย์ฯมีบทบาทและภารกิจของศูนย์ฯต้องรับผิดชอบในหน้าที่ ดำเนินการพัฒนาและติดตามงานในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ฯ และงานรับผิดชอบต่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและคนงานของศูนย์ฯตลอดทั้งปี ซึ่งสอดคล้องกับ ประกาศมูลนิธิโครงการหลวงที่ 9/2546 เรื่องอำนาจหน้าที่และคุณสมบัติของผู้อำนวยการและหัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ด้านหน้าที่รับผิดชอบ กล่าวว่าบทบาทและภารกิจหัวหน้าศูนย์ฯมีหน้าที่ความรับผิดชอบ คือควบคุมและรับผิดชอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และคนงาน

ด้านการทำรายงานผลการปฏิบัติ รายได้ การทำแผนและการงบประมาณ หัวหน้าศูนย์ฯมอบหมายให้เจ้าหน้าที่รายงานผลการปฏิบัติงาน ในเดือนที่ผ่านมารายงาน ต่อที่ประชุมประจำเดือนของศูนย์ฯ และจัดการงบประมาณของศูนย์ฯ เป็นไตรมาส เพื่อเป็นแนวทางให้เหมาะสมสอดคล้องกับพื้นที่ปฏิบัติงานจริงในทุกด้านตลอดทั้งปี สามารถตรวจสอบ ติดตาม การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์ฯ ซึ่งสอดคล้องกับ รายงานด้านการพัฒนามูลนิธิโครงการหลวง 2549 กล่าวว่า ผลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ จะต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติงาน แผนงานบุคลากร แผนงบประมาณปี พร้อมทั้งรายงานผลการปฏิบัติงานและค่าใช้จ่ายงบประมาณ

บทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานศูนย์ มีบทบาทและภารกิจในการปฏิบัติงานศูนย์อยู่ในระดับปานกลาง จากการศึกษาชี้ให้เห็นว่า งานเสริมสร้างจิตสำนึกไม่มีแผนงานอย่างเป็นระบบและชัดเจน ทำให้การปฏิบัติงานเสริมสร้างจิตสำนึกในแต่ละศูนย์ฯ ไม่ชัดเจน เนื่องจากขาดการประสานงานจากส่วนกลาง การสนับสนุนงบประมาณไม่พอเพียงในด้านงานเสริมสร้างจิตสำนึก เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ฯ ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเองของชุมชน บทบาทในการทำงานเสริมสร้างจิตสำนึกยังมีน้อย เพราะงานเสริมสร้างจิตสำนึกมองไม่เห็นเป็นรูปธรรม จึงให้ความสำคัญกับงานที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานรับผิดชอบในด้านการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเกษตรกรมากกว่า สอดคล้องกับ (กึ่งสดาร และคณะ, 2543) ที่ทำการศึกษา “ปัจจัยพื้นฐานเพื่อพัฒนาทักษะในการวางแผนพึ่งพาตนเองของชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านกรณีศึกษาศูนย์พัฒนาโครงการหลวง” พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ ได้รับการยอมรับจากหมู่บ้านให้เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ/แผนงาน แต่ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่อาจประสบปัญหาชาวบ้านไม่ยอมรับคำแนะนำหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ ในระยะเริ่มต้น ประกอบกับการที่เจ้าหน้าที่รู้สึกว่าจะต้องรับภาระงานอื่นมาก ทำให้ขาดความใกล้ชิดกับชาวบ้าน นอกจากนี้ยังมีทัศนคติว่าชาวบ้านมีความรู้ น้อยคอยรับประโยชน์แต่ฝ่ายเดียว ไม่รวมมือ ทำให้เจ้าหน้าที่ขาดความมั่นใจในตัวกรรมการหมู่บ้านจนขาดความกระตือรือร้นที่จะติดตามด้วยความใกล้ชิดให้การอบรมทำแผนของหมู่บ้าน โดยเห็นว่าเป็นงานยุ่งยาก ขาดแนวทางสนับสนุนและมองไม่เห็นผลงานเป็นรูปธรรม ดังนั้นถ้าจะต้องทำงานนี้ ควรจะมีนโยบายแน่ชัดและมีการฝึกอบรมทำแผนปฏิบัติพึ่งพาตนเอง ปัจจัยด้านการสนับสนุนอื่นๆ นอกจากให้การฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่และคณะกรรมการหมู่บ้านแล้วยังควรได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณเป็นบางส่วนที่จำเป็นแก่การปฏิบัติงานด้านนี้ให้แก่เจ้าหน้าที่ในการติดตามงานใกล้ชิด

บทบาทและภารกิจของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับศูนย์ฯ

ผู้นำชุมชนมีบทบาทและภารกิจร่วมทำงานกับศูนย์ฯ ในด้านส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ด้านสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ด้านสาธารณสุข ประโยชน์การพัฒนาสิ่งสาธารณูปโภคต่างๆ ส่วนด้านคุณภาพชีวิต ร่วมการพัฒนาการศึกษา แก้ปัญหาเสพติดในชุมชน และเสริมสร้างจิตสำนึกเพื่อการพึ่งพาตนเองของเกษตรกร จากการศึกษาชี้ให้เห็นได้ว่าผู้นำชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ กรมพัฒนาชุมชน (2542 : 5) ได้ให้แนวคิดเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน ดังนี้ สมาชิกในชุมชนต้องมีความเชื่อมั่นว่า คนและคนในชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนได้ จัดการกับปัญหาของตนและชุมชนร่วมกัน มีการตัดสินใจและทำงานร่วมกันในชุมชนอย่างต่อเนื่องจนเป็นวิถีชีวิตของชุมชน โดยมีผู้นำชุมชนร่วมผลักดันอย่างแข็งขัน มีส่วนร่วมประเมินสภาพปัญหาของชุมชน ร่วมกำหนดอนาคตของชุมชน ร่วมคิดตัดสินใจ ดำเนินงาน ติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาและการพัฒนาของชุมชน มีแผนของชุมชนในการพัฒนาทุกด้าน โดยมุ่งพึ่งตนเอง เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุกคน และหวังผลการพัฒนาที่ยั่งยืน การพึ่งภายนอกเป็นการพึ่งพาเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด ไม่ใช่การพึ่งพาตลอดไป เครือข่ายการร่วมมือกับหมู่บ้านหรือชุมชนอื่น ท้องถิ่น หน่วยงาน และคณะบุคคลต่างๆ มีลักษณะความสัมพันธ์แบบเพื่อนแท้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

(1) ด้านบทบาทในการปฏิบัติงาน ควรกำหนดบทบาทหน้าที่โดยตรง ในการรับผิดชอบภาระงานต่างๆ งานหลักที่ปฏิบัติส่วนใหญ่จะเป็นงานที่ทำประจำทุกวัน โดยไม่ได้เจาะจงเวลาแน่นอน โดยเฉพาะงานที่ทำร่วมกับชุมชน ซึ่งบางครั้งต้องเข้าร่วมกิจกรรมในตอนกลางคืน ดังนั้นงานพัฒนาชุมชนของศูนย์ฯแต่ละศูนย์ก็จะขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้นำในชุมชนและ ศักยภาพของคนในชุมชน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

(2) การพัฒนาทางด้านสังคม ควรมีวิทยากรพร้อมทั้งคู่มือในการปฏิบัติงานเพื่อเป็นต้นแบบนำไปปฏิบัติ และประยุกต์ใช้กับสภาพพื้นที่ของชุมชน ควรให้ความรู้กับผู้ปฏิบัติงานในชุมชนของศูนย์ฯ

(3) ควรสนับสนุน งบประมาณ ด้านการอบรมและทัศนศึกษาดูงาน

(4) ควรให้ความสำคัญและส่งเสริมงานเสริมสร้างจิตสำนึก มีแผนงาน เป้าหมายที่ชัดเจน และมีเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางมาให้ความรู้ ด้านกิจกรรมต่างๆแก่ชุมชน ในการพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเอง

- (5) ควรให้ความรู้ในการฝึกอบรม ทักษะศึกษาดูงาน ด้านการวางแผนชุมชน แก่เกษตรกร
- (6) ควรมีกระบวนการพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
- (7) ควรกำหนดบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานเสริมสร้างจิตสำนึกของศูนย์ฯ ในการรับผิดชอบกิจกรรมในชุมชน
- (8) ควรให้ความสำคัญและส่งเสริมงานเสริมสร้างจิตสำนึก มีแผนงาน เป้าหมายที่ชัดเจน และมีเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางมาให้ความรู้ ด้านกิจกรรมต่างๆแก่ชุมชนในการพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเอง
- (10) ควรมีการติดต่อประสานงาน ด้านกิจกรรม ของงานเสริมสร้างจิตสำนึก ส่วนกลางอย่างต่อเนื่อง
- (11) ควรมีเจ้าหน้าที่ ทำหน้าที่นิเทศ และติดตามงานเสริมสร้างจิตสำนึก จากคณะทำงานเสริมสร้างจิตสำนึกส่วนกลาง
- (12) ควรให้การสนับสนุนวิชาการด้านการพัฒนาสังคม และงบประมาณสนับสนุนอย่างพอเพียง ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในงานเสริมสร้างจิตสำนึก
- (13) เจ้าหน้าที่ควรมีการปฏิบัติงานในเชิงรุก โดยมาจากส่วนกลางเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ งานเสริมสร้างจิตสำนึกของชุมชน ในแต่ละศูนย์ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของการพัฒนาสังคมของมูลนิธิโครงการหลวง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยแนวทางในการพัฒนางานด้านสังคม ที่ทำให้ชุมชนสามารถมีจิตสำนึกในการพัฒนาทักษะการวางแผนพึ่งพาตนเอง อย่างมีระบบและมีความต่อเนื่องสร้างให้ชุมชนเข้มแข็ง

ควรมีการส่งเสริมงานวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้การพัฒนาชุมชนมีประสิทธิภาพและได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ประชาชนมีความเป็นเจ้าของชุมชน

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2542. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. กรุงเทพมหานคร : บริษัท
บพิธการพิมพ์จำกัด.
- กัณฐการ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2543. การสร้างคู่มือฝึกอบรมเรื่องทักษะในการวางแผนพึ่งพาตนเอง
ของชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านกรณีศึกษาศูนย์พัฒนาโครงการหลวง. เชียงใหม่ : งาน
เสริมสร้างจิตสำนึก มูลนิธิโครงการหลวง.
- กัณฐการ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2544. ปัจจัยพื้นฐานเพื่อพัฒนาทักษะในการวางแผนพึ่งพาตนเอง
ของชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านกรณีศึกษาศูนย์พัฒนาโครงการหลวง. เชียงใหม่ : งาน
เสริมสร้างจิตสำนึก มูลนิธิโครงการหลวง.
- คณะกรรมการเสริมสร้างจิตสำนึก. 2545. วิสัยทัศน์ งานเสริมสร้างจิตสำนึกพึ่งพาตนเอง ของชุมชน
ชาวไทยภูเขา. เชียงใหม่ : มูลนิธิโครงการหลวง.
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. 2540. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสังคมและ
มนุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทัศนีย์ ลักษณะภิกษนชัย. 2533. บทบาทของพัฒนากรในชุมชนเมือง. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคม
สงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2548. การสำรวจจิตสำนึกในการวางแผนพึ่งพาตนเองของชุมชนชาวไทย
ภูเขาของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง. เชียงใหม่ : งานเสริมสร้างจิตสำนึก มูลนิธิโครงการ
หลวง.
- ปทุมรัตน์ ชุตติมาวิทยาคม. 2541. “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาเมืองของ
จังหวัดเชียงราย”. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประทีป วีระพัฒนนิรันดร์. 2544. การวางแผนการแก้จนโดยคนจน : จุดเริ่มต้นของการขจัดความ
ยากจน. (อัครา) (อัครา)
- พระครูอดุลสุตาทิโก. 2547 “พระสงฆ์กับบทบาทในการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาดำบลแม่แรง
อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน”. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่.
- พระอธิการทรงเดช ปวนสิงห์. 2547 “บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคม : กรณีศึกษาอำเภอ
ป่าซาง จังหวัดลำพูน”. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
นอร์ท-เชียงใหม่.

- พัทธา สายหู. 2529. ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกของสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- ภาพร ชันชหัตถ์. 2549. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ.
- มูลนิธิโครงการหลวง. 2546. ประกาศมูลนิธิโครงการหลวง. ฉบับที่ 9/2546. เชียงใหม่.
- มูลนิธิโครงการหลวง. 2549. รายงานด้านการพัฒนา 2549. เชียงใหม่.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2539. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- ส่งเสริมการเกษตรแห่งประเทศไทย, สมาคม. 2539. นักส่งเสริมการเกษตรที่สังคมไทยต้องการ. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการเกษตร.
- สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม. 2520. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แพร่วิทยา.
- โสภิตา เฟื่องทอง. 2545. “ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของมูลนิธิโครงการหลวง”. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- หทัยรัตน์ พิไล. 2550 “บทบาทที่เป็นจริงและที่คาดหวังของอาจารย์ที่ปรึกษาในความคิดเห็นของนักศึกษา คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่”. ปัญหาพิเศษ สาขาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุทัย หิรัญโต. 2526. สังคมวิทยาประยุกต์. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- Ballantine, Jeanne H. (1997). *The sociology of Education : A Systemic Analysis*. (4th ed). New Jersey : Prentice Hall.
- Brinkerhoff, David B. & White, Lynn K. (1985). *Sociology*. New York : West
- Stark, Rodney. (1992). *Sociology*. (4th ed). California : Wadsworth.

ภาคผนวก

ภาพการรวบรวมข้อมูล

ภาพแผนที่แสดงที่ตั้งศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 37 แห่ง

มูลนิธิส่งเสริมประชาธิปไตย

ภาพการรวบรวมข้อมูล

ภาพที่ 1.การรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชน

ภาพที่ 2. การรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่

ภาพที่ 3. การรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่

ภาพที่ 4. การส่งเสริมด้านอาชีพการเกษตร

ภาพที่ 5. การส่งเสริมด้านอาชีพการเกษตร

ภาพที่ 6. ด้านการพัฒนาสังคม

ภาพที่ 7. ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากร

ภาพที่ 8. ด้านการเสริมสร้างจิตสำนึก

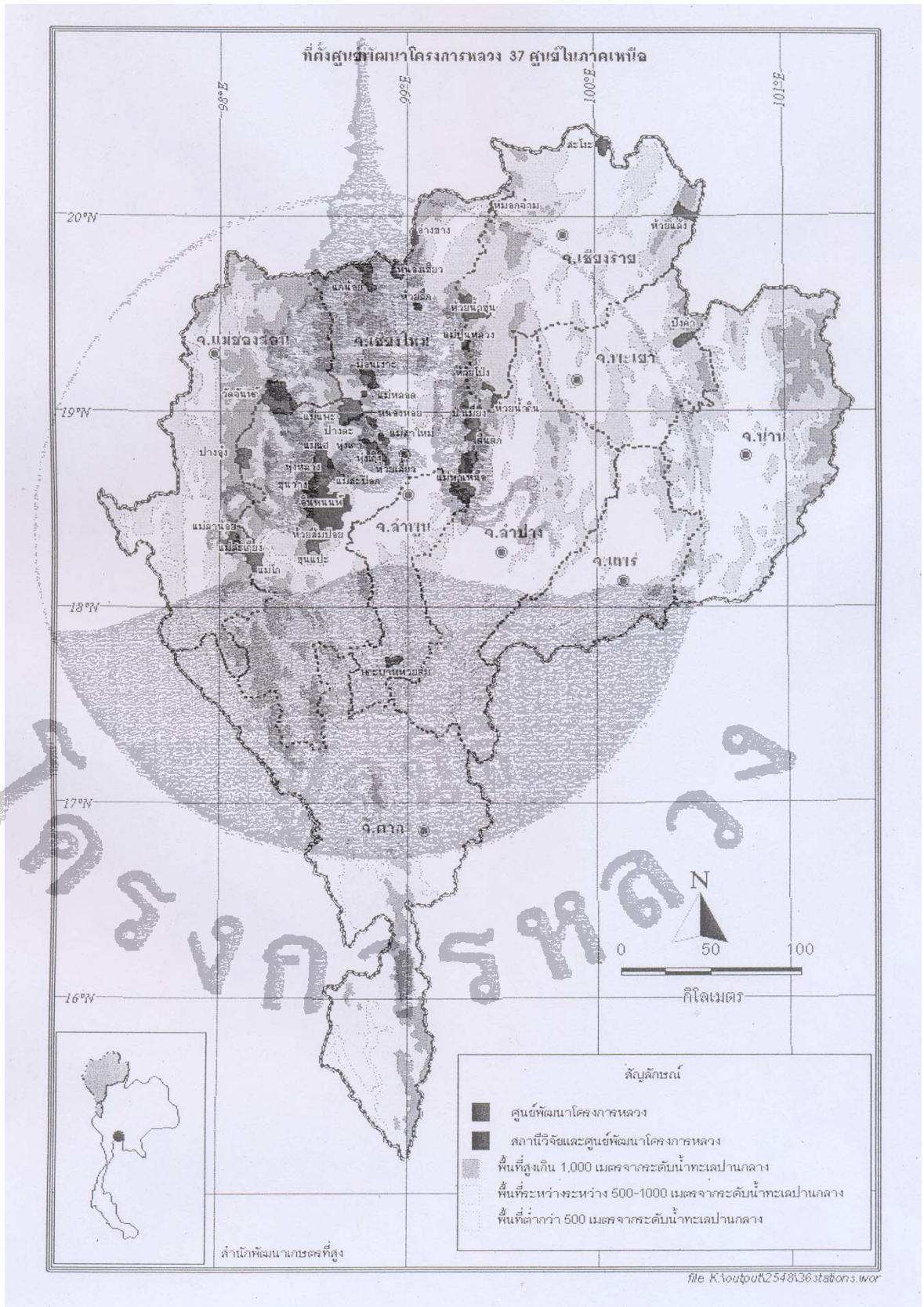
ภาพที่ 9. ด้านส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม

ภาพที่ 10. การส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตร

โครงการหลวง

ภาพที่ 11 แผนที่แสดงที่ตั้งศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 37 แห่ง

1.4 ท่านให้ความร่วมมือในการดำเนินงานสาธิตตามความจำเป็น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.5 ท่านให้บริการกิจกรรมหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.6 ท่านให้บริการกิจกรรมในเรื่องผลผลิตทางการตลาด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.7 ท่านให้การสนับสนุนกิจกรรมหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต

.....

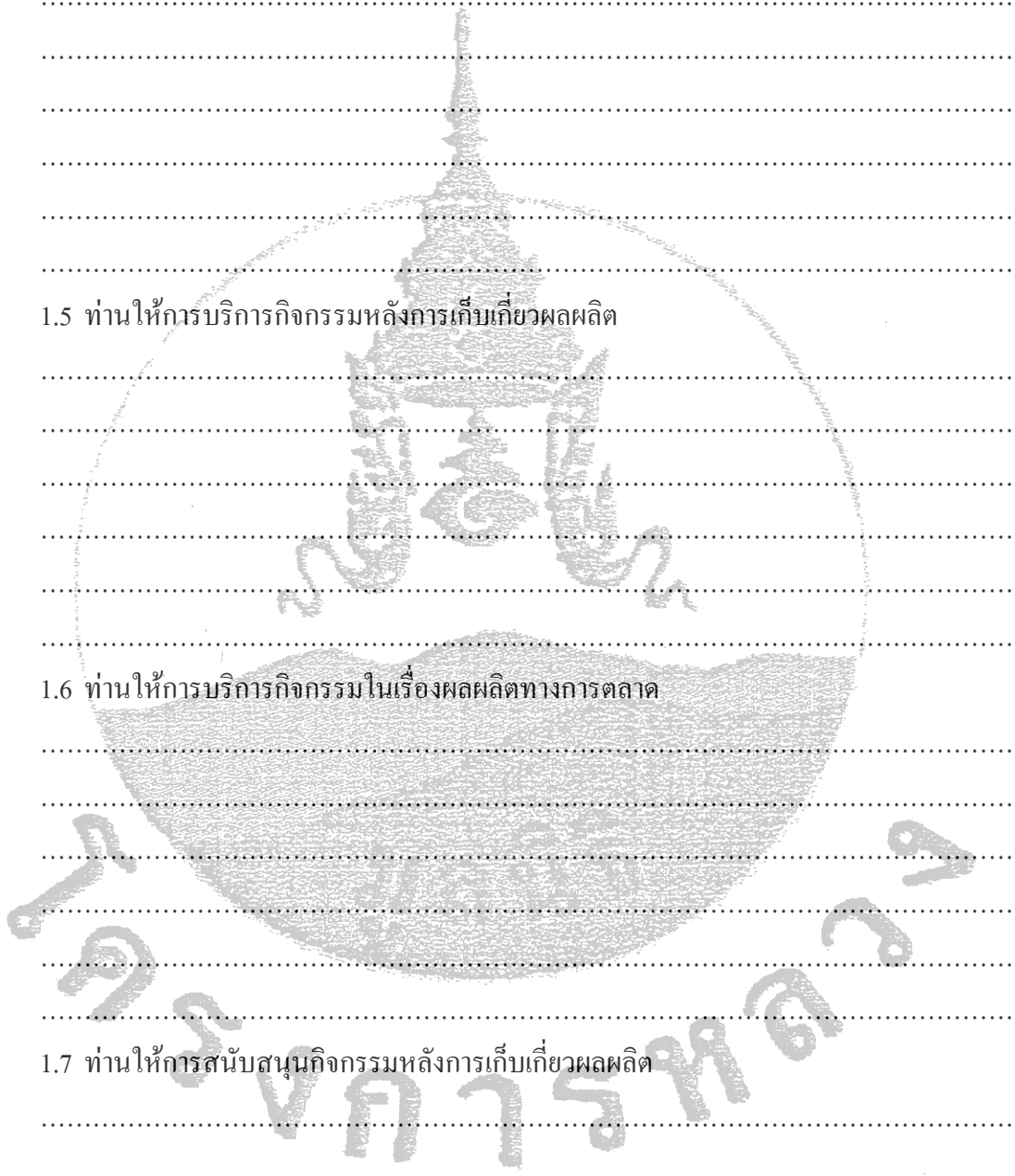
.....

.....

.....

.....

.....

1.12 ท่านดำเนินการผลิตพืชในพื้นที่ศูนย์ฯเพื่อเป็นแหล่งรายได้ของศูนย์ฯ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.13 ท่านดำเนินการด้านปศุสัตว์พื้นที่ศูนย์ฯ เพื่อเป็นการสาธิตของศูนย์ฯ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.14 ท่านดำเนินการด้านปศุสัตว์พื้นที่ศูนย์ฯ เพื่อเป็นแหล่งรายได้ของศูนย์ฯ

.....

.....

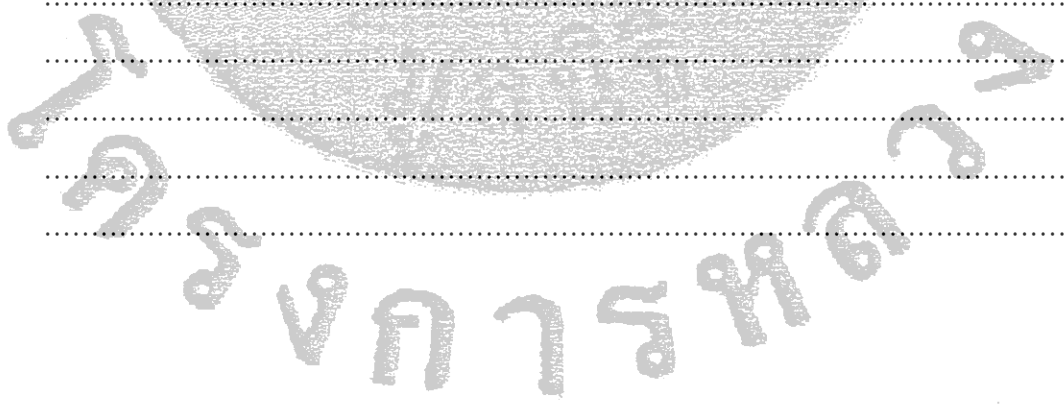
.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกร

2.1 ศูนย์ฯ ได้มีการส่งเสริมอาชีพหลักของเกษตรกรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 ศูนย์ฯ ได้มีการส่งเสริมอาชีพหลักของเกษตรกรให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.3 ศูนย์ฯ ได้มีการส่งเสริมอาชีพเสริมของเกษตรกรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.4 ศูนย์ฯ ได้มีการส่งเสริมอาชีพเสริมของเกษตรกรให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

.....

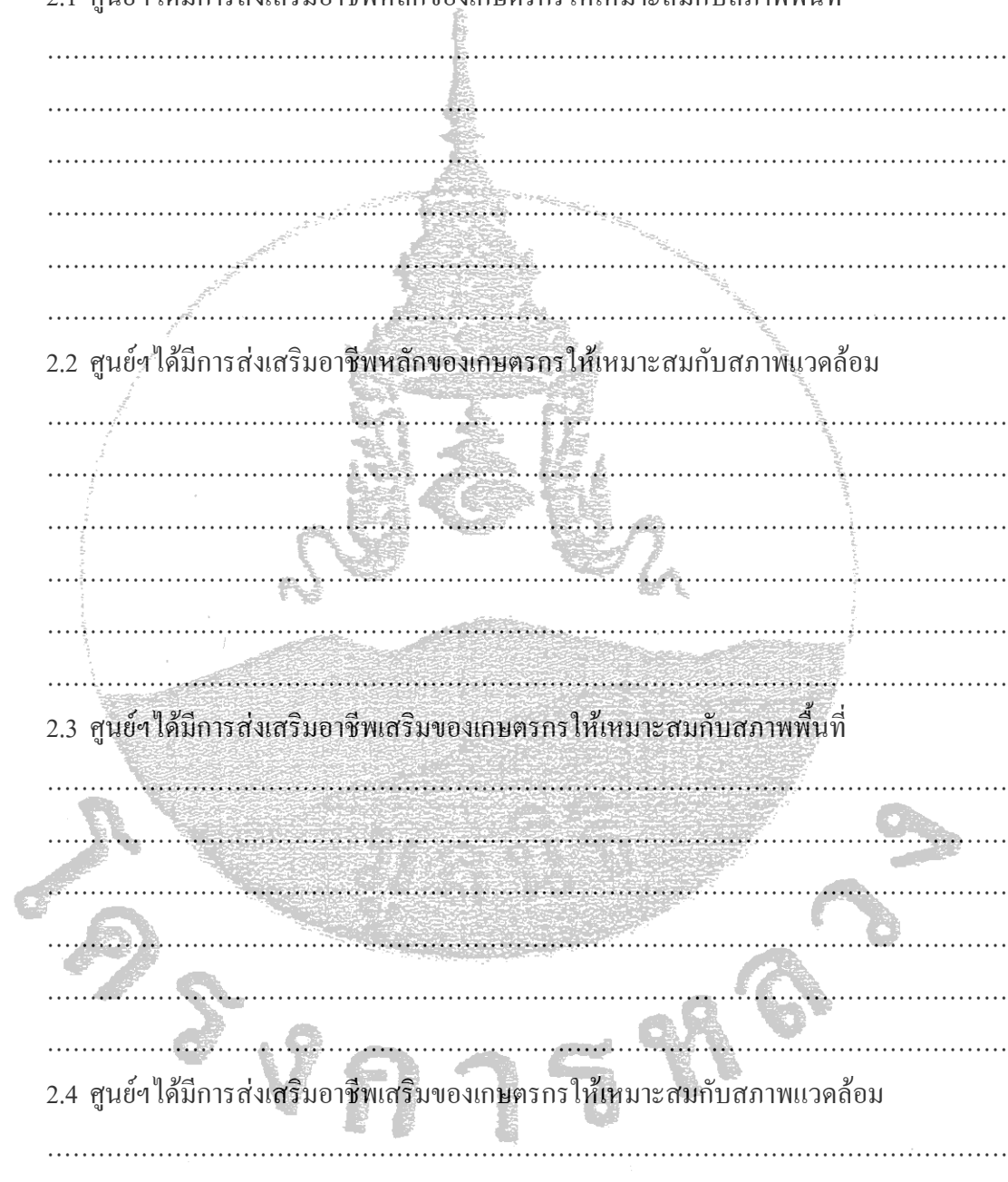
.....

.....

.....

.....

.....

2.5 ศูนย์ฯ ได้ส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกรทั้งด้านการเกษตร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.6 ศูนย์ฯ ได้ส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกรทั้งด้านนอกการเกษตร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.7 ศูนย์ฯ ได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนภายในพื้นที่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.8 ศูนย์ฯ ได้ร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนภายในพื้นที่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ด้านชุมชนสัมพันธ์และงานเสริมสร้างจิตสำนึก

3.1 ศูนย์ฯ ได้มีการสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อพึ่งตนเองในรูปแบบต่างๆ ที่ให้ชุมชนเข้มแข็ง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 ศูนย์ฯ ได้ให้ความร่วมมือกับองค์กรชุมชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.3 ศูนย์ฯ ได้ให้การสนับสนุนกับความต้องการชุมชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล

.....

.....

.....

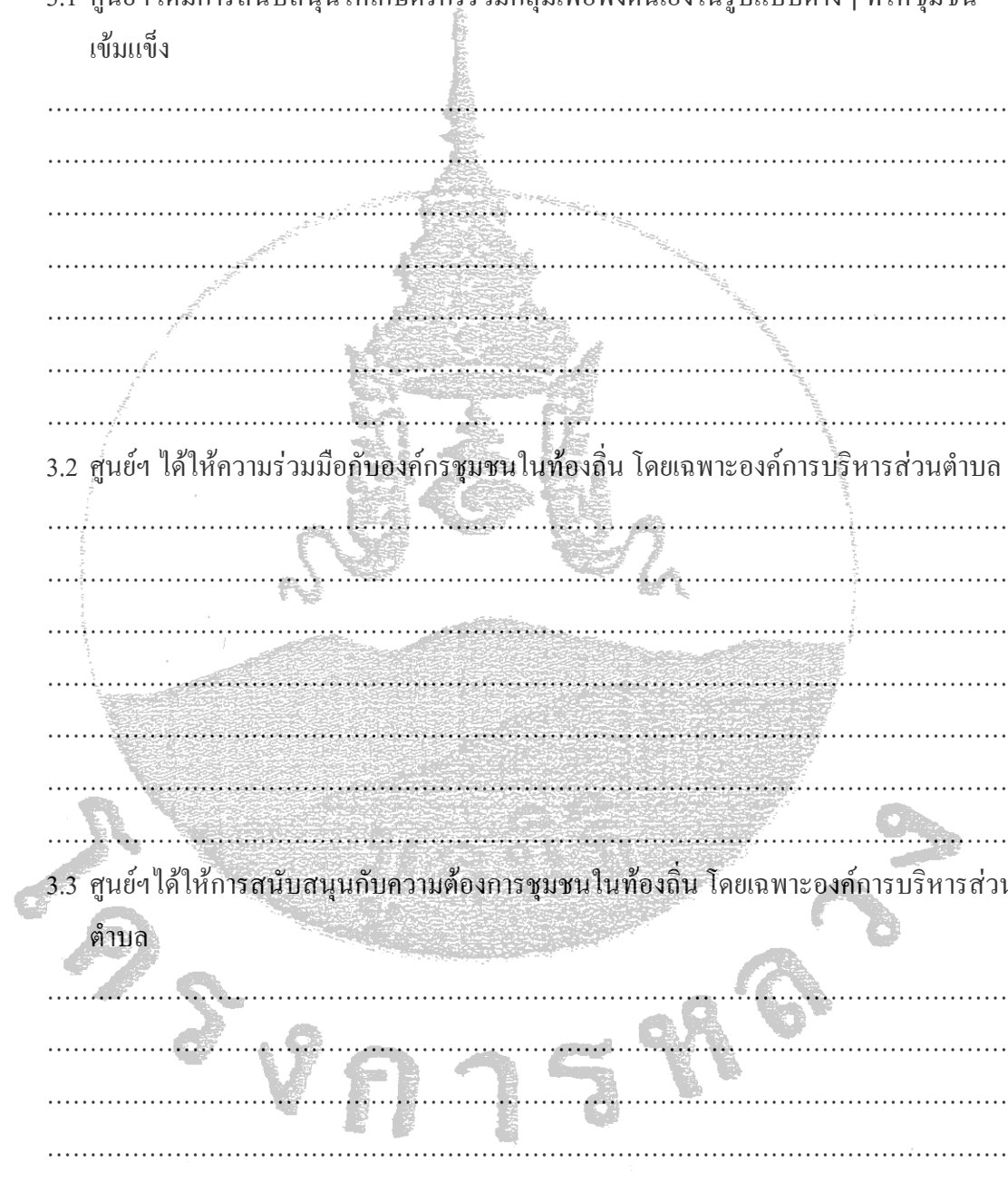
.....

.....

.....

.....

.....

3.4 ศูนย์ฯ ได้ให้การสนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งสาธารณประโยชน์ต่างๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.5 ศูนย์ฯ ได้มีความรับผิดชอบในการดูแลสิ่งสาธารณประโยชน์ต่างๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการร่วมมือกับส่วนราชการ

4.1 ศูนย์ฯ ได้ร่วมมือกับส่วนราชการต่างๆ ในการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยผ่านกลไกของคณะทำงานศูนย์ฯ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 ศูนย์ฯ ได้มีการประสานงานกับส่วนราชการต่างๆ ในการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยผ่านกลไกของคณะทำงานศูนย์ฯ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ด้านที่รับผิดชอบ

5.1 ศูนย์ฯ ได้ควบคุมและรับผิดชอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5.2 ศูนย์ฯ ได้ควบคุมและรับผิดชอบการปฏิบัติงานของคณงาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5.3 ศูนย์ฯ ได้ดำเนินการรับผิดชอบการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาในด้านต่างๆ

.....

.....

.....

.....

.....

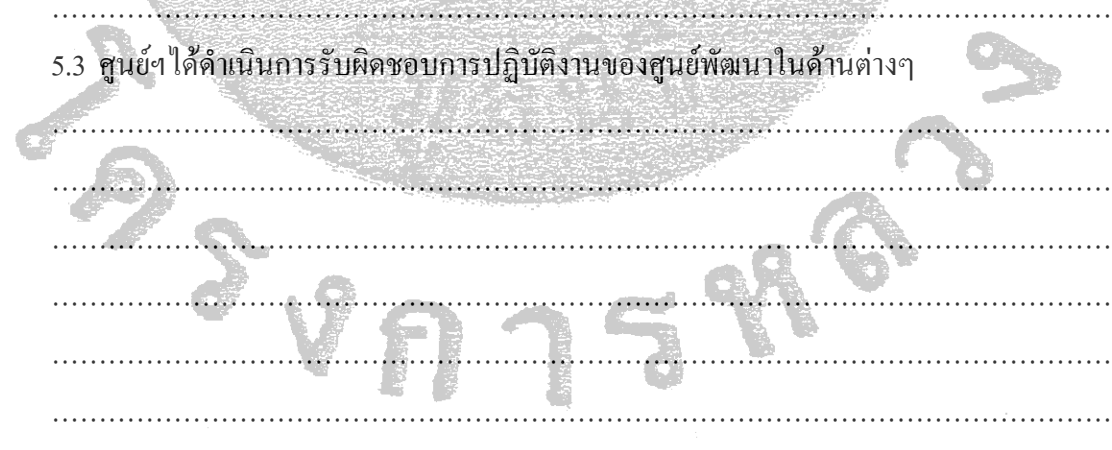
.....

.....

.....

.....

.....

6. ด้านการทำรายงานผลการปฏิบัติและรายได้นำเสนอต่อผู้อำนวยการศูนย์ฯ

6.1 ศูนย์ฯ ได้ทำรายงานและผลการปฏิบัติงาน นำเสนอต่อผู้อำนวยการศูนย์ฯ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6.2 ศูนย์ฯ ได้ทำรายงานและรายได้ นำเสนอต่อผู้อำนวยการศูนย์ฯ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ด้านการทำแผนและงบประมาณของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

7.1 ศูนย์ฯ การทำแผนงานของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

.....

.....

.....

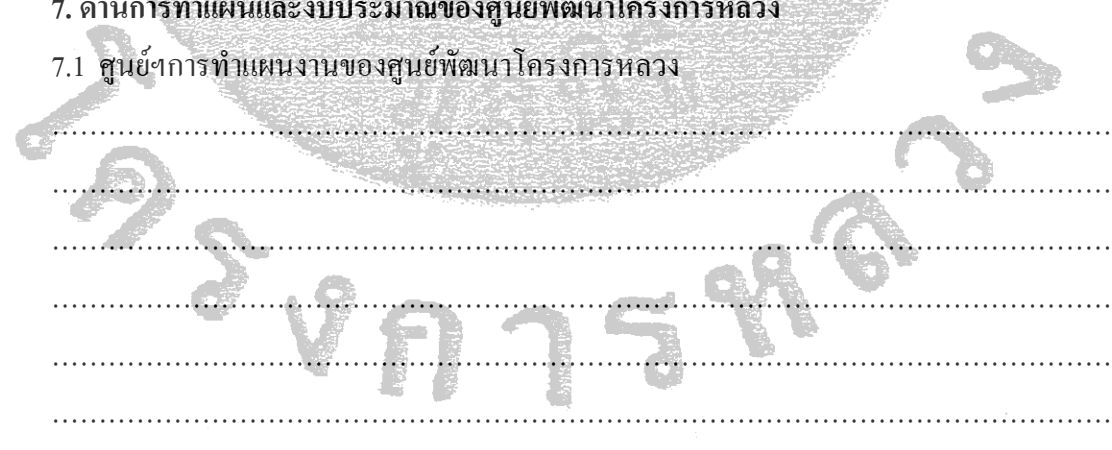
.....

.....

.....

.....

.....

7.2 ศูนย์ฯ ได้จัดทำงบประมาณของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการแก้ไขข้อเสนอแนะ บทบาทและภารกิจ
 ของหัวหน้าศูนย์ฯ

ปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

แนวทางการแก้ไขข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณ
 ผู้วิจัย

การวิจัยเรื่อง

“บทบาทและภารกิจ ของผู้ปฏิบัติงาน ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง”

แบบสอบถามสำหรับผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นฐานส่วนบุคคล ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

1. เพศ

 ชาย หญิง

2. อายุ

 20-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

 อนุปริญญา หรือ ปวส. ปริญญาตรี ปริญญาตรีโท อื่นๆ(ระบุ).....

4. ระยะเวลาการปฏิบัติงานมูลนิธิโครงการหลวง

 1-5 ปี 6-10 ปี 11-20 ปี 20 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลบทบาทและภารกิจ ของผู้ปฏิบัติงาน โครงการหลวงด้านการพัฒนาสังคม

บทบาทและภารกิจ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การให้ชุมชนมีจิตสำนึกในหน้าที่ ปฏิบัติตามคำแนะนำ ส่งเสริมอาชีพของโครงการหลวง					
2. การให้ชุมชนมีจิตสำนึกในการฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ					
3. การให้ชุมชนมีจิตสำนึกในการรักษาบำรุงสิ่งสาธารณประโยชน์					
4. การให้ชุมชนมีจิตสำนึกในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต					
5. การให้ชุมชนมีจิตสำนึกในด้านการพัฒนาสุขภาพอนามัย					
6. ท่านให้การส่งเสริมสนับสนุน การศึกษา					
7. ท่านให้การส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาเยาวชนในพื้นที่โครงการหลวง					
8. ท่านให้การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น					
9. ท่านให้สนับสนุนงานป้องกันปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่					
10. ท่านให้สนับสนุนงานแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่					
11. ท่านให้สนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อพึ่งตนเองในรูปแบบการวางแผนพึ่งพาตนเอง					
12. ท่านให้การจัดกิจกรรมฝึกอบรมด้านเสริมสร้างจิตสำนึก					

ตอนที่ 2 ข้อมูลบทบาทและภารกิจ ของผู้ปฏิบัติงาน โครงการหลวงด้านการพัฒนาสังคม (ต่อ)

บทบาทและภารกิจ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
13. ท่านให้การจัดกิจกรรมดูงานด้านเสริมสร้างจิตสำนึก					
14. ท่านให้การจัดกิจกรรมฝึกอบรมผู้นำชุมชน					
15. ท่านให้การจัดกิจกรรมฝึกอบรมคณะกรรมการหมู่บ้าน					
16. ท่านให้การติดต่อประสานงานขอความร่วมมือดำเนินโครงการเสริมสร้างจิตสำนึก กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
17. ท่านให้การประสานงานกับองค์กรชุมชนในท้องถิ่น					
18. ท่านให้การให้ความร่วมมือกับองค์กรชุมชนในท้องถิ่น					
19. ท่านให้การส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
20. ท่านให้การส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในงานพัฒนาคุณภาพชีวิต					
21. ท่านให้การส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในด้านสาธารณสุขประโยชน์					
22. ท่านให้การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพึ่งพาตนเอง					
23. ท่านให้การให้ความรู้ วิชาการในด้านการพึ่งพาตนเองแก่เกษตรกร					
24. ท่านให้การสนับสนุน ทัศนศึกษาดูงาน ในด้านการพึ่งพาตนเองแก่เกษตรกร					

ตอนที่ 2 ข้อมูลบทบาทและภารกิจ ของผู้ปฏิบัติงาน โครงการหลวงด้านการพัฒนาสังคม (ต่อ)

บทบาทและภารกิจ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
25. ท่านให้การส่งเสริม ฝึกอบรม ในด้านการพึ่งพาตนเองแก่เกษตรกร					
26. ท่านให้การเสริมสร้างความตระหนักให้ชุมชน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
27. ท่านให้การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
28. ท่านให้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน					
29. ท่านได้ร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ของศูนย์ฯ					
30. ท่านได้ร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน					
31. ท่านได้จัดอบรม ด้านเศรษฐกิจพอเพียงแก่เกษตรกร					
32. ท่านได้นำเกษตรกรไปทัศนศึกษาด้านเศรษฐกิจพอเพียง					
33. ท่านได้จัดอบรม ด้านการวางแผนชุมชนแก่เกษตรกร					
34. ท่านได้นำเกษตรกรไป ศึกษาดูงานด้านการวางแผนชุมชน					
35. ท่านได้จัดทำฐานข้อมูลของชุมชนแต่ละหมู่บ้านในพื้นที่					
36. ท่านได้เสริมสร้างความตระหนักในการติดตามโครงการของชุมชน					

ตอนที่ 2 ข้อมูลบทบาทและภารกิจ ของผู้ปฏิบัติงาน โครงการหลวงด้านการพัฒนาสังคม (ต่อ)

บทบาทและภารกิจ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
37. ท่านได้เสริมสร้างความตระหนักในการปรับปรุงงาน การพัฒนาชุมชน ของเกษตรกร					
38. ท่านได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานเสริมสร้างจิตสำนึกให้แก่ชุมชน					

ตอนที่ 3 ข้อมูลบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์โครงการหลวง
 ด้านงานเสริมสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกับชุมชน

บทบาทและภารกิจ	ระดับบทบาทและภารกิจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านงานเสริมสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกับชุมชน					
1. ท่านให้การฝึกอบรม ด้านงานเสริมสร้างจิตสำนึก ในการพึ่งพาตนเองแก่เกษตรกร					
2. ท่านได้นำเกษตรกรไปทัศนศึกษา ด้านงานเสริมสร้างจิตสำนึก ในการพึ่งพาตนเอง					
3. ท่านได้นำความรู้ในการฝึกอบรม ไปประยุกต์ใช้ในชุมชน					
4. ท่านได้นำความรู้ในการทัศนศึกษาไปประยุกต์ใช้ในชุมชน					
5. ท่านสอดแทรกความรู้เนื้อหางานจิตสำนึก ร่วมกับงานหลัก					
6. ท่านนำกระบวนการวางแผนพึ่งพาตนเองอย่างเป็นระบบ ไปประยุกต์ใช้กับชุมชน					
7. ท่านใช้เวลาในการปฏิบัติงานเสริมสร้างจิตสำนึกในปริมาณเท่าใดเมื่อเทียบกับงานหลัก					
8. ท่านมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน					
9. ท่านมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างการพึ่งพาตนเองของชุมชน					
10. ท่านนำงานเสริมสร้างจิตสำนึก ไปปฏิบัติ					
11. ท่านมีหน้าที่รับผิดชอบงานเสริมสร้างจิตสำนึก					

ตอนที่ 3 ข้อมูลบทบาทและภารกิจของผู้ปฏิบัติงานศูนย์โครงการหลวง
 ด้านงานเสริมสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกับชุมชน (ต่อ)

บทบาทและภารกิจหลัก	ระดับบทบาทและภารกิจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านงานเสริมสร้างจิตสำนึก ในการทำงานร่วมกับชุมชน					
12. ท่านติดต่อประสานงาน จากงานเสริมสร้าง จิตสำนึกจากส่วนกลาง					
13. ท่านได้รับการส่งเสริมงานเสริมสร้าง จิตสำนึกจากส่วนกลาง					
14. ท่านได้รับการสนับสนุน จากงาน เสริมสร้างจิตสำนึกจากส่วนกลาง					
15. งานเสริมสร้างจิตสำนึกจากส่วนกลางมี ความต่อเนื่อง					

โครงการหลวง

ตอนที่ 4 ปัญหาและแนวทางแก้ไข ข้อเสนอแนะ บทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

4.1 ปัญหาของผู้ปฏิบัติงานเสริมสร้างจิตสำนึก

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4.2 แนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณ
ผู้วิจัย

การวิจัยเรื่อง

“บทบาทและภารกิจ ของผู้ปฏิบัติ มูลนิธิโครงการหลวง”

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้นำชุมชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

1.1 ผู้นำได้ทำงานร่วมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ในการส่งเสริมอาชีพอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 ผู้นำมีการทำงานร่วมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงด้านสิ่งแวดล้อมเรื่องใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.3 ผู้นำมีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงด้านสาธารณประโยชน์เรื่องใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.4 ผู้นำมีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงด้านคุณภาพชีวิตเรื่องใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.5 ผู้นำชุมชนมีการติดต่อประสานงานกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงในด้านใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.6 ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงในการจัดทำแผนพึ่งพาตนเองอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

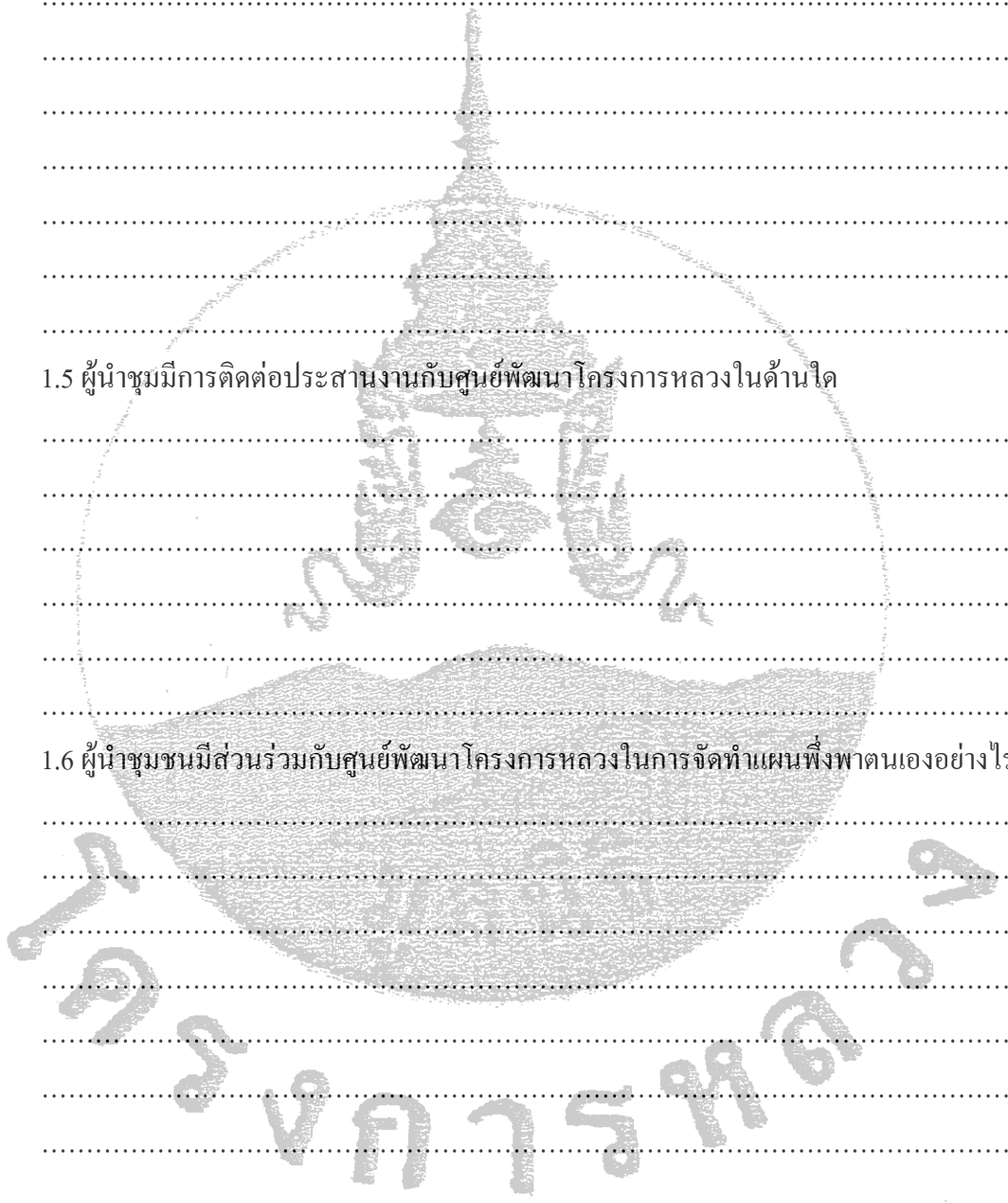
.....

.....

.....

.....

.....

1.7 ผู้นำชุมชนได้มีส่วนร่วมเข้ารับการอบรมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงเกี่ยวกับการมีจิตสำนึกอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.8 ท่านได้ประชุมและปรึกษากับเจ้าหน้าที่โครงการหลวง.....กี่ครั้ง/ต่อเดือน

1.9 ท่านได้มีส่วนร่วมงานเสริมสร้างจิตสำนึกกับเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงในช่วงเวลาใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.10 ท่านได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบงานเสริมสร้างจิตสำนึกในชุมชนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

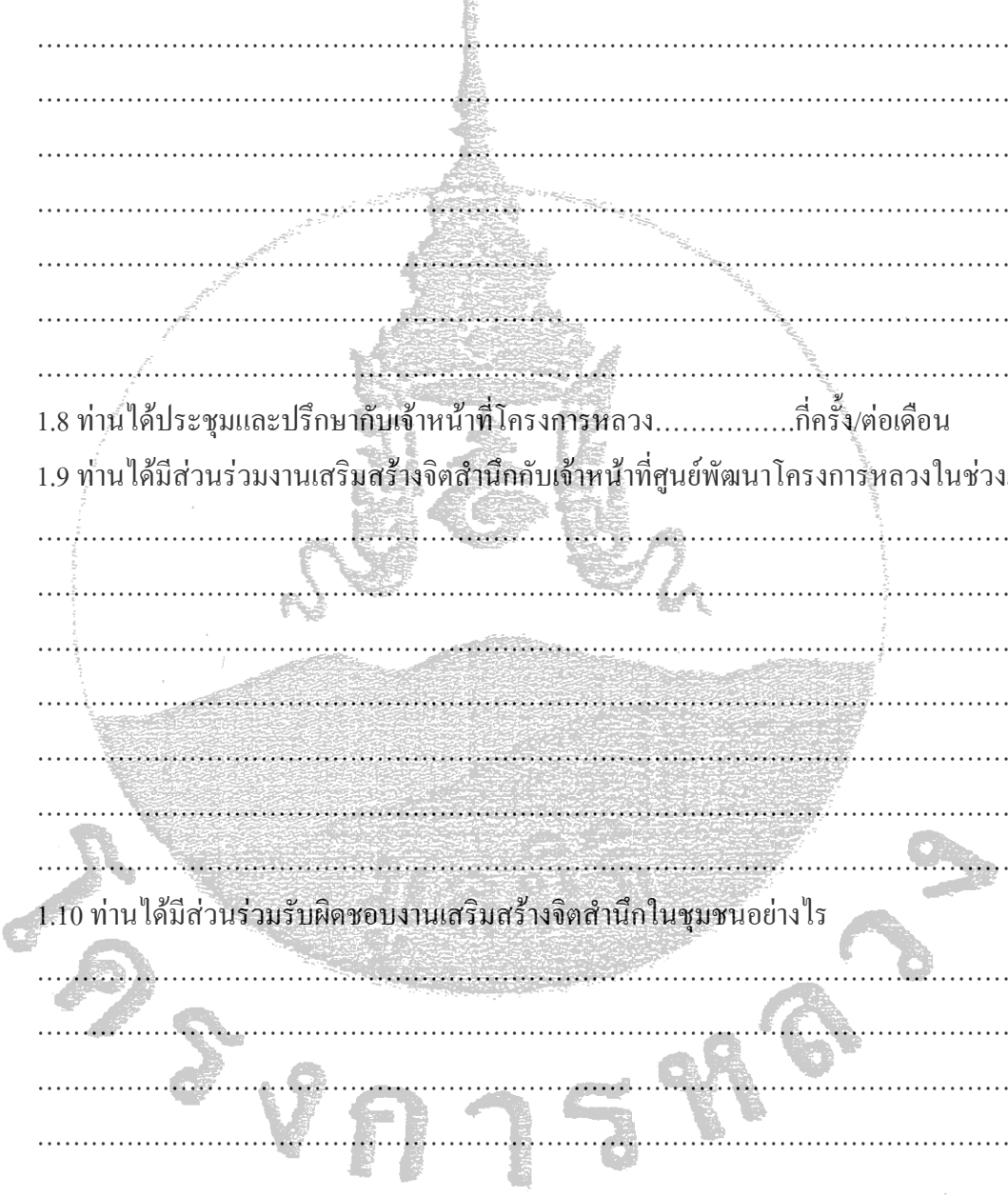
.....

.....

.....

.....

.....

1.14 ท่านได้รับรู้งานเสริมสร้างจิตสำนึก จากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

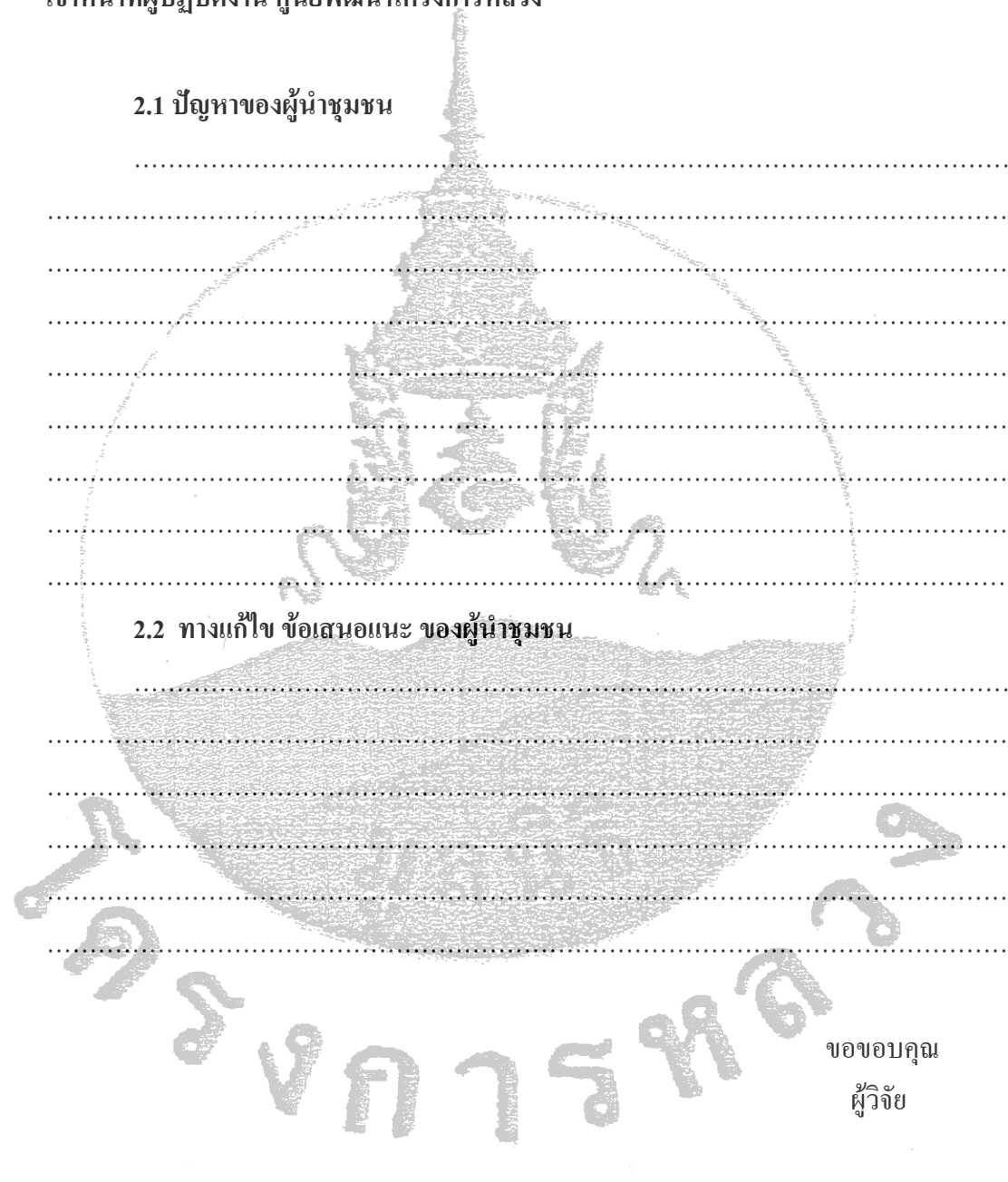
.....

ตอนที่ 2 ปัญหาและแนวทางแก้ไข ข้อเสนอแนะ ของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับบทบาทและภารกิจของ
เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

2.1 ปัญหาของผู้นำชุมชน

2.2 ทางแก้ไข ข้อเสนอแนะ ของผู้นำชุมชน

ขอขอบคุณ
ผู้วิจัย

ประวัติผู้เขียน

ชื่อและสกุล

อ.ดร.บุศรา โพธิสุข (หัวหน้าโครงการ)

ประวัติการศึกษา

- ปริญญาตรี การพัฒนาชุมชน สถาบันราชภัฏเชียงใหม่
- ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)
- ปริญญาเอก Doctor of Philosophy in Management
ADAMSON UNIVERSITY

ประวัติการทำงาน

ปัจจุบัน

- คณะทำงานฝ่ายวิชาการงานเสริมสร้างจิตสำนึก มูลนิธิโครงการหลวง
- อาจารย์บัณฑิตพิเศษ ประเภทผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- คณะกรรมการบริหารหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ วิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จ.เชียงใหม่
- อาจารย์บัณฑิตพิเศษ ประเภทผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำหลักสูตรศาสตรศาสตร์ สาขาวิชาวิชาการปกครองท้องถิ่น ระดับปริญญาตรี และปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา อ.เมือง จ.เชียงใหม่ โครงการปริญญาตรี-โท

อดีต

- อาจารย์ประสานงานศูนย์ จ.เชียงใหม่ โครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยขอนแก่นกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น
- อาจารย์พิเศษ คณะวิทยาการจัดการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่
- อาจารย์ประจำและคณะกรรมการหลักสูตรรัฐศาสตร์บัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่
- อาจารย์ประจำ และเลขานุการโครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต และคณะกรรมการบริหารหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่

ชื่อและสกุล นายรัฐวิทย์ พะมุลิตา (คณะวิจัย)

วัน เดือน ปี เกิด 4 สิงหาคม 2523

สถานที่เกิด อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

ประวัติการศึกษา - พ.ศ. 2542 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสุรวิทยาคาร
จังหวัดสุรินทร์
- พ.ศ. 2546 ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาศาสตร์
บัณฑิต (วท.บ.) สาขาเทคโนโลยีการผลิตพืช

ประวัติการทำงาน ผู้ช่วยวิจัยกระบวนการอิพเทด (IPTED) มูลนิธิโครงการหลวง

สถานที่ติดต่อ หมู่ที่ 10 ตำบลชุมพลบุรี อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

มูลนิธิโครงการหลวง

ชื่อและสกุล	นายเอนก จอมมูล (คณะวิจัย)
วัน เดือน ปี เกิด	1 ตุลาคม 2523
สถานที่เกิด	อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ปีการศึกษา 2544 สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาช่างกลเกษตร สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ - ปีการศึกษา 2546 สำเร็จการศึกษาปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต เกษตรศาสตร์ สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ - ปีการศึกษา 2549 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต เกษตรศาสตร์ สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ประสบการณ์ในกิจกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ประธานบัณฑิต พิธีพระราชทานปริญญาบัตร ครั้งที่ 29 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประจำปี 2548 - ประธานรุ่น 2 ปี รุ่นที่ 67 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ - คณะกรรมการชมรมส่งเสริมการเกษตร รุ่นที่ 21 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการทำงาน	ผู้ช่วยวิจัยกระบวนการอิพเทด (IPTED) มูลนิธิโครงการหลวง